

ДОДАТКИ

Додаток А

Завідувачу кафедри обліку і аудиту
Баланюку Івану Федоровичу
Бакалавра групи ОО– 41
Кавацюка Владислава Дмитровича

Заява

Прошу затвердити мені тему бакалаврської роботи
“Облік, аналіз і аудит інноваційної діяльності підприємства, яку я планую
Виконати на прикладі комунального підприємства “Ковалівське”

Населеного пункту с. Ковалівка Нижньовербізької територіальної
громади Івано-Франківської області

Науковим керівником прошу призначити Григорів О.О.

“13” жовтня 2021 р.

(підпис)

“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Економічний факультет

Кафедра обліку і аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

на тему **“Облік, аналіз та аудит інноваційної
діяльності підприємства”**

Виконав: студент IV курсу,

групи ОО-41

напряму підготовки (спеціальності)

“Облік і оподаткування”

Кавацюк В. Д.

Керівник доцент кафедри фінансів,

кандидат економічних наук Григорів О.О.

Рецензент кандидат економічних наук,

доцент кафедри теоретичної та прикладної

економіки Ціжма Ю. І.

Івано-Франківськ—2022р.

“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту
Освітній рівень бакалаврський
Спеціальність “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри обліку і аудиту
Баланюк Іван Федорович

“11” жовтня 2021р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Кавацюку Владиславу Дмитровичу

1. Тема роботи: “Облік, аналіз та аудит інноваційної діяльності підприємства”
Керівник роботи : к.е.н., доцент Григорів Ольга Орестівна
2. Перелік питань, які потрібно розробити: дослідити сутність поняття «інноваційна діяльність», здійснити господарську характеристику діяльності комунального підприємства “Ковалівське”; дослідити особливості бухгалтерського обліку комунального підприємства “Ковалівське”; провести аналіз діяльності комунального підприємства “Ковалівське” та виявити проблемні сегменти функціонування комунального підприємства; розробити проєкт інноваційного розвитку підприємства.
3. Дата видачі завдання: 13.10.2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання Етапів роботи	Примітка
1	Теоретико-методичні основи ведення обліку, аналізу та аудиту інноваційної діяльності підприємства	17.02.2022	Виконано
2	Аналіз основної діяльності комунального підприємства “Ковалівське”	16.03.2021	Виконано
3	Розроблення проєкту інноваційного розвитку та надання його оцінки	18.04.2021	Виконано

Студент _____ Кавацюк В.Д.

Керівник роботи Григорів О.О.

ВІДГУК
На кваліфікаційну роботу

студента IV курсу, групи ОО – 41

Кавацюка Владислава Дмитровича

На тему: “Облік, аналіз та аудит інноваційної діяльності підприємства”

У сучасних умовах розвитку економіки країни особливо важливими є її науково-технічні удосконалення та структурні перетворення на вітчизняних підприємствах, які створюють нові можливості й перспективи для виробництва, дають змогу отримати конкурентні переваги на внутрішньому та світовому ринках. Саме тому, інновації повинні стати визначним чинником розвитку всіх галузей економіки країни, забезпечити ефективне функціонування суб'єктів господарювання, стати домінуючим аспектом інтенсивного нарощення обсягів виробництва та зниження витрат.

Інноваційна діяльність є складним процесом трансформації новоотриманих ідей та знань в об'єкт економічних відносин. Такий процес становить складну багаторівневу систему економічних відносин. З огляду на значну роль, яку інноваційні процеси відіграють в сучасній економіці, визначення та врахування цих особливостей є неодмінною умовою забезпечення ефективності економічної стратегії держави.

Представлена кваліфікаційна робота присвячена дослідженню обліку, аналізу та аудиту інноваційної діяльності підприємства. Належне управління конкурентноспроможністю вітчизняних підприємств вимагає постійного удосконалення та забезпечення своєчасного та достовірного документального відображення господарських операцій на всіх стадіях інноваційної діяльності.

В дипломній роботі досліджено сутність поняття «інноваційна діяльність», здійснено господарську характеристику діяльності комунального підприємства “Ковалівське”; вивчено особливості бухгалтерського обліку комунального підприємства “Ковалівське”; проведено аналіз діяльності комунального

підприємства “Ковалівське” та виявлено проблемні сегменти функціонування комунального підприємства; розроблено проєкт інноваційного розвитку підприємства.

Дипломна робота є самостійним дослідженням автора з обраної тематики. Суттєвих недоліків робота не містить.

Кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти студента Кавацюка Владислава Дмитровича на тему: “Облік, аналіз та аудит інноваційної діяльності підприємства” є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, має наукову і практичну цінність, за змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник,
доцент кафедри фінансів,
кандидат економічних наук

О.О. Григорів

(підпис)

(ініціали, прізвище)

“25” травня 2022р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
студента групи ОО-41

Кавацюка Владислава Дмитровича

на тему:

“Облік, аналіз та аудит інноваційної діяльності підприємства”

Актуальність теми. Сучасний шлях розвитку національної економіки України значною мірою визначається ефективною роботою їхнього інноваційного механізму та результативністю реалізованих нововведень. Особливої актуальності набувають питання більш глибокого вивчення шляхів і можливостей ефективного використання інноваційної діяльності як основи економічного зростання, пошук методів, розв’язання низки теоретичних і практичних завдань у тих сферах господарювання, що виступають каталізатором розвитку економіки.

Для вирішення зазначених питань необхідно системно досліджувати сутність ефективності інноваційної діяльності підприємства та його складових, особливості їх взаємодії у процесі розвитку підприємства для ефективної реалізації заходів інноваційного розвитку в контексті створення сучасної інноваційної моделі.

Мета дослідження полягає у вивченні та аналізі теоретичних та методичних аспектів обліку, аналізу і аудиту інноваційної діяльності підприємства.

Об’єктом дослідження є зовнішнє та внутрішнє середовище діяльності підприємства, його облік, аналіз та аудит шляхи забезпечення стійкого інноваційного розвитку.

Предметом дослідження визначено інноваційну діяльність комунального підприємства “Ковалівське” шляхом впровадження інноваційного проєкту.

Самостійні розробки і пропозиції автора. Дипломна робота є самостійним дослідженням автора з обраної тематики. Слід відзначити належне оформлення дипломної роботи, послідовність та логічність викладення матеріалу, повноту, достовірність інформації; використання рисунків та таблиць, що полегшує

сприйняття матеріалу, посилює його доказовість.

Загальний висновок: кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти студента Кавацюка Владислава Дмитровича на тему: «Облік, аналіз та аудит інноваційної діяльності підприємства» є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, має наукову і практичну цінність, за змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Рецензент:
к.е.н., доцент кафедри
теоретичної та прикладної економіки
Прикарпатського національного
університету ім. В. Стефаника Юрій ЦІЖМА
«20» травня 2022 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	11
Розділ 1. Теоретико-методичні основи ведення обліку, аналізу та аудиту інноваційної діяльності підприємства.....	14
1.1 Теоретичні та методичні основи ведення обліку інноваційної діяльності підприємства.....	.14
1.2 Теоретичні та методичні основи аналізу та аудиту інноваційної діяльності підприємства.....	36
Висновки до розділу 1.....	48
Розділ 2. Аналіз основної діяльності комунального підприємства “Ковалівське”.....	49
2.1 Характеристика організаційно-економічної діяльності комунального підприємства “Ковалівське”.....	49
2.2 Аналіз господарської діяльності підприємства.....	61
Висновки до розділу 2.....	70
Розділ 3. Розроблення проєкту інноваційного розвитку та надання його оцінки....	72
3.1 Проєкт забезпечення інноваційного розвитку.....	72
3.2 Оцінка ефективності проєкту.....	77
Висновки до розділу 3.....	79
Висновки.....	80
Перелік використаних джерел.....	82
Додатки.....	86

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Україні, в час відновлення та розвитку економіки, потрібні структурні реформи для зміцнення ринкових фундаментів функціонування всіх галузей економіки. Фундаментом економічної системи являються робочі місця для громадян, а також наявність інноваційного розвитку діяльності підприємств. Для функціонування інноваційної діяльності необхідний комплекс технічних, матеріальних та інших засобів, які б працювали на інформаційне забезпечення та маркетингове, експертне, фінансове та кадрове обслуговування. До інформаційного забезпечення входять: первинні і зведені дані, збереження накопиченої інформації, способи її подання та методи перетворень, методики кодування та пошуку інформації. Важливо, щоб споживач мав можливість користуватися необхідною інформацією з мінімальними витратами на її підготовку.

Облік, аналіз та аудит відображають визначальний аспект в організації та управлінні інноваційної діяльності підприємства, що напряму пов'язано з рівнем конкурентоспроможності підприємства. В умовах постійного загострення конкуренції інновації є фундаментом у конкурентоспроможності. Інновації надають можливість країнам, які мають належні інноваційні конкурентні переваги займати достойне місце в світовому товаристві.

За даними Звіту про глобальну конкурентоспроможність, опублікованому Всесвітнім економічним форумом (Global Competitiveness Index) рейтинг конкурентоспроможності в Україні з 2007 по 2019 рік в середньому становив 79,69, найвищий показник за весь час – 89 у 2011 році. За індексом конкурентоспроможності серед 140 країн у 2018 році Україна займала 85 місце.

[49]

Об’єкт і предмет дослідження. Об’єктом дослідження є зовнішнє та внутрішнє середовище діяльності підприємства, його облік, аналіз та аудит, а також шляхи забезпечення стійкого інноваційного розвитку.

Предметом дослідження визначено інноваційну діяльність комунального підприємства “Ковалівське” шляхом впровадження інноваційного проєкту.

Мета і завдання дослідження. Мета полягає у вивченні та аналізі теоретичних та методичних аспектів обліку, аналізу і аудиту інноваційної діяльності підприємства. Проведення аналізу останніх публікацій, досліджень, дисертацій вітчизняних та зарубіжних науковців та економістів. Щоб досягнути мети потрібно розглянути основні причини збитковості роботи підприємств комунального господарства, розкрити фактори, які негативно впливають на їхній фінансовий стан. Завдання дослідження полягає у розробці та впровадженні проєкту інноваційного розвитку підприємства.

Стан наукової розробки. Присвячено багато робіт зарубіжних і вітчизняних дослідників, які безпосередньо займалися питаннями інноваційної діяльності підприємства. До них відносяться: австрійський та американський економіст Й. Шумпетер [2], Легомінова С. [3], Столярчук Н.М. [5], Сазонов Р.В. [6], Грицай О.І. [10], Пухтаєвич Г.О. [11], Гриньов А.А. [12], Йохна М.А. [13], Стадник В.В. [13], О.О. Скорик [14], Л.С. Шатковська [15], Т.Г. Камінська [15], Чернобай Л. [16], Іщенко Я.П. [21], В.А. Шуляк [21], Я.О. Яковенчук [21], Наталія Краус [29], Катерина Краус [29], Микитюк П.П., Березовська Л.О. [31], Н. М. Суліма [32], Л. М. Степасюк [32], О. В. Величко [32], Стельмашук А.М. [33], Микитюк П.П. [34], Д.І. Бойко [35], Петрова В. Ф. [36], Ілляшенко С.М. [37], Алексєєва М.Б. [38], Аліреза Хорак’ян [42], Бану Геаніна Сільвіана [43] та інші.

Облік витрат на підготовчому етапі та виробництво нової продукції та аналізу інноваційної діяльності розглянуто в наукових роботах вчених та економістів таких як: І.В. Мельничук [23], Кузмінський Ю.А. [50], Побережець О.В. [52], Озеран В.О. [53], Кірсанова В.В. [54], Пеліпадченко Д. О. [54],

Бутинець Ф.Ф. [55], Кантаєва О.В. [56] , Гришко Н.В.[57] , Скубак Ю. А.[57] , Варчук О.А. [58], Крисенко А. В. [58]та інші.

На сьогодні, в нелегкий воєнний час, коли потрібно відновлювати та розвивати економіку України стають відкритими питаннями щодо причин труднощів у реалізації інноваційних процесів у сучасних економічних реаліях.

Методи дослідження.Важливі питання інноваційного розвитку комунальних підприємств на фоні сучасних економічних перетворень та створення належних відповідних умов щодо його фінансового забезпечення досі були досліджені багатьма вченими, економістами, статистиками. Потрібно переглянути основні чинники, які негативно впливають на фінансовий стан підприємств даної галузі та втілення енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій, а також, звісно, використання сучасних методів фінансування інновацій.

Для формування інноваційної моделі розвитку і побудови передумов європейської інтеграції України потрібно суттєво активізувати цілеспрямовану економічну політику держави. Нашій країні потрібен новий етап економічних реформ: сформований механізм та інструменти економічної політики. Новий етап дозволить реалізувати набутий потенціал інституційних змін, спрямувати на ці завдання фінансові, технічні, кадрові, організаційні ресурси, нагромаджені протягом періоду економічного зростання. Реалізувати стратегічний курс для досягнення в нашій державі європейських стандартів життя вимагає підвищення ефективності інноваційного розвитку.

Бакалаврська робота присвячена вирішенню науково-практичного завдання щодо обґрунтування теоретичних положень і практичних рекомендацій з удосконалення діяльності комунальних підприємств України та стимулювання їх інноваційної діяльності. Комунальному підприємству властиві особливості: життєвоважливе значення функціонування галузі, комплексність роботи підгалузей, монопольне положення та залежність від місцевого бюджету. Недоліки даної галузі: мізерне фінансування розвитку галузі, відсутність у населення коштів на оплату комунальних послуг призводить до зростання

неплатежів дебіторської та кредиторської заборгованостей. Потрібен пошук зниження витрат і поліпшення якості послуг.

РОЗДІЛ 1

Теоретико-методичні основи ведення обліку, аналізу та аудиту інноваційної діяльності

1.1. Теоретичні та методичні основи ведення обліку інноваційної діяльності

Інновації – це введені в обіг новостворені інноваційні продукти, технології, послуги, результати наукових розробок і досліджень, а також організаційно-технічні рішення адміністративного, виробничого, маркетингового, комерційного характеру, що удосконалюють структуру та якість виробництва або соціальної сфери та сприяють просуванню технологій, продукції та послуг на ринок.[31]

Інноваційна діяльність – це діяльність, пов'язана із трансформацією наукових досліджень і розробок, інших науково-технологічних досягнень у новий чи покращений продукт введений на ринок, в оновлений чи вдосконалений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, чи новий підхід до реалізації соціальних послуг, їх адаптацію до актуальних вимог суспільства.[35]

До об'єктів інноваційної діяльності належать:

- інноваційні програми та інноваційні проекти;
- нові наукові знання та інтелектуальні продукти;

- професійне виробниче обладнання та процеси;
- інфраструктура виробництва і підприємництва;
- організаційно-технічні рішення адміністративного, виробничого, комерційного характеру, які удосконалюють структуру і якість виробництва та соціальної сфери;
- сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки, ресурсозбереження;
- товарна продукція чи надання послуг;
- механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції чи надання послуг. [1]

До суб'єктів інноваційної діяльності належать: фізичні чи юридичні особи, які вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію інноваційних проектів, а також залучають майнові та інтелектуальні цінності, провадять інноваційну діяльність.[1]

Австрійський економіст Йозеф Алоїз Шумпетер у своїй науковій праці “Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотку та економічного циклу” визначив, що стимулом для підприємницької діяльності є прибуток, який напряду пов’язаний з введенням інновацій. Зацікавлений підприємець має комбінувати та поєднувати різні фактори виробництва. Мотивацією його діяльності є саморозвиток особистості, подолання труднощів, а головне - досягнення успіху. Спочатку один чи декілька підприємців використовують нові форми продукту та шляхи отримання прибутку. Спостерігаючи позитивні результати – за ними йдуть інші підприємці. Прибуток розглядається, як винагорода за нововведення. Нові стратегічні комбінації надають можливість значно скоротити витрати, що є позитивним аспектом. Прибуток отримає той, хто раніше застосує нововведення. Прибуток, як кредит та відсоток – явище, що виникає та зникає.

Цікаві ідеї Й. Шумпетера про внутрішню, стимулюючу роль інновацій технічного прогресу послужили свого роду відправною точкою для подальших формувань різних теорій про трансформацію економічної системи. [2]

В основі інновації лежить комбінація цілого ряду факторів, які за своєю

суттю хоча і є різними, але їх основу складає елемент новизни, який є кінцевим критерієм у визначенні нововведення. За теорією Й. Шумпетера масова поява нових комбінацій означає початок підйому економіки. На його думку, є ряд факторів, що лежать в основі інвестиційно-інноваційної привабливості галузі господарства для освоєння нового ринку збуту:

- виробництво нового виду устаткування або вже відомого продукту з новими якостями;
- отримання нового джерела сировини або напівфабрикатів;
- проведення реорганізації, включаючи створення монополії або її підлив у конкурентів;
- впровадження нового, ще невідомого в даній галузі методу виробництва.

Проаналізувавши твердження Шумпетера, можна розробити ряд факторів, що можуть лежати в основі інвестиційно-інноваційної привабливості галузі комунального господарства для освоєння нового ринку збуту:

- впровадження нового устаткування з метою покращення якості води;
- впровадження нового пакету послуг для споживачів;
- застосування нового природного джерела;
- впровадження нового продукту: питної води. (Рис.1.1.)

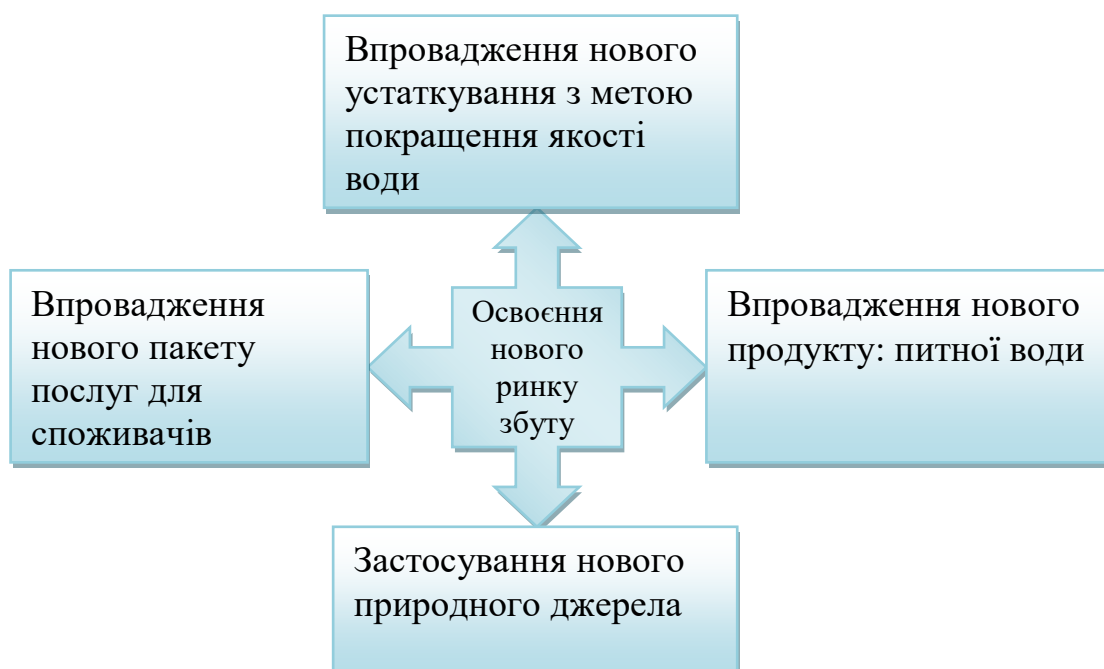

Рис. 1.1. Схема освоєння нового ринку збуту комунального підприємства (Джерело: складено автором)

Важливим питанням сьогодення є пошук шляхів, за допомогою яких можна забезпечити продуктивність та створення капіталу, що в свою чергу надасть можливість розвитку швидким технологічним змінам й водночас забезпечить зайнятість населення.

Легомінова С.є автором понад 60 наукових праць. Брала участь у понад 30 науково-практичних конференціях та семінарах, у тому числі у Латвії, Польщі, Франції. У докторській дисертації “Управління конкурентними перевагами телекомунікаційних підприємств: теорія і методологія” відзначила, що метою управління конкурентними перевагами є забезпечення процесу генерування та утримання їх для успішного функціонування підприємства на ринку, використовуючи адаптаційні, імітаційні або проривні практики.[3]

Відділ інноваційної політики, економіки і організації високих технологій Інституту економіки та прогнозування НАН України є найавторитетнішим науковим підрозділом в Україні, яке постійно займається науковим аналізом-дослідженням проблематики інноваційної діяльності. Нові наукові розробки інституту використовуються в діяльності Уряду, адміністрації Президента України, Національного банку, Ради національної безпеки та оборони, а також у законотворчій діяльності Верховної Ради України.

Однією з найважливіших умов ефективної інноваційної діяльності є фінансування, оскільки інноваційність розвитку економічних систем та процесів у світі досягається за допомогою комерціалізації науково-технічних результатів. Основним фінансовим ресурсом для розвитку інноваційної діяльності у багатьох країнах світу виступає бюджетне фінансування. Основним джерелом фінансування в Україні виступають власні кошти підприємств. [37]

Підприємства, які активно освоюють нововведення відповідно отримують перевагу в ринковій економіці. Це дозволяє їм завоювати нові сегменти ринку, розширити ринки збуту своєї продукції чи надання послуг, а в разі освоєння

принципово нових нововведень – тимчасово зайняти домінуюче положення на ринку нової продукції, що забезпечує збільшення прибутку.

Виділяють три основні види інноваційної підприємницької діяльності:

- у сфері техніко-технологічного забезпечення виробництва;
- у сфері збільшення виробництва, підвищення якості і здешевлення продукції;
- у сфері соціального розвитку підприємств та сільських територій. [33]

Перший вид діяльності пов'язаний з процесом кількісного і якісного оновлення виробничого потенціалу, що забезпечить підвищення продуктивності праці та економію енергоресурсів, сировини і матеріалів, а відповідно і збільшення маси прибутку.

Другий вид діяльності являє собою процес якісного удосконалення продукції та її здешевлення, розширення асортименту, який надасть можливість більш повніше задовільнити потреби населення.

Третій вид діяльності пов'язаний з розширенням і покращенням сфери послуг для населення, який сприяє поліпшенню умов праці та відпочинку персоналу підприємства.

Науково-технічний прогрес – це безперервний процес одержання і нагромадження наукових знань, їхня матеріалізація у розвиток техніки, технології та їхнє впровадження у виробництво. Цей процес охоплює три взаємопов'язані стадії: науку, техніку та виробництво. Науково-технічний прогрес є також засобом вирішення соціально-економічних завдань, а саме: покращення умов праці, підвищення добробуту населення, охорони навколишнього середовища. [32]

Переважно великі компанії не займаються розробками інновацій, тому що ця діяльність досить ризикована. Вони стараються залучати розробки інновацій ззовні. Розробкою ідей займаються невеликі компанії. Інноватори докладають зусиль для зроблення всього можливого, щоб великі компанії залучили їх ідеї у виробництво конкретної продукції чи надання послуг. Такі інноватори відносять до категорії вільних інноваторів, оскільки вони працюють самі на себе. Існують також і наймані інноватори, які працюють за наймом на конкретному

підприємстві.

Вибір джерел та процесу фінансування інноваційної діяльності потребує відповідного інформаційного забезпечення для аналізу й оцінки співвідношення власного і позикового капіталу, що дає можливість визначити рівень незалежності підприємства. А також інформаційне забезпечення потрібне для вартості залученого капіталу та ефективності його віддачі. Це також стосується і ризику, що виникає під час використання відповідних джерел, відповідно і економічних інтересів інвесторів та використання коштів для інноваційної діяльності.[36]

Інвестори із фінансовим інтересом особливо зацікавлені отримувати інформацію про ефективність використання вкладених ними коштів, а також про ризиковість та термін окупності інноваційного проєкту.

Напрямами фінансування інноваційної діяльності, крім державного фінансування та самофінансування можуть бути і ресурси фінансово-кредитних установ та комбіноване фінансування. Комбіноване фінансування має можливість визначати інвесторів, що можуть здійснювати фінансування проєктів із різною формою отримання економічного ефекту від інвестицій в інноваційну діяльність. До таких джерел фінансування можна віднести кошти “бізнес-ангелів”, краудфандинг, венчурні фонди [4]. Такі форми фінансування реалізуються найчастіше у формі продажу акцій або довгострокового інвестиційного кредитування.

Бізнес-ангели – це неформальні приватні інвестори, які вкладають засоби в маловідомі молоді компанії, як правило, без застави, в очікуванні зростання їх вартості. Крім фінансів вони приносять в компанію досвід у сфері діяльності, управлінські навички та свої зв’язки. Перевагою бізнес-ангелів над банківським кредитом є те, що вони готові йти на ризик та можуть надати кредит як і на розвиток бізнесу, так і на його відкриття. До бізнес-ангелів належать:

- професійні інвестори, що вкладають фінанси в компанії на початкових стадіях;
- бізнесмени з досвідом управління та володінням навичок економічних знань;
- здебільшого це чоловіки у віці від 45 років;
- цінують анонімність та не афішують свою діяльність.

Краудфандинг (фінансування громадою) – це добровільна співпраця людей, які об'єднують свої фінанси та інші ресурси разом, як зазвичай через інтернет, з метою допомогти старанням інших людей, підприємств чи організацій. Це може бути фінансування малого бізнесу чи стартап-компаній; допомога потерпілим від стихійних лих; створення вільного програмного забезпечення. Спочатку задекларовують мету, потім збирають кошти, визначають вартість її втілення до запланованого досягнення, при цьому, вирахування всіх витрат та способів фінансування мають бути відкриті у вільному доступі.

Діапазон краудфандингу достатньо широкий:

- збір грошових коштів у людей без жодної прямої матеріальної віддачі. Це може відбуватися у вигляді підтримки художників, музичних груп, благодійний збір коштів. Деколи використовують поріг пожертвувань, у разі недосягнення його скасовують пожертвування;
- можливість взяти грошові кошти в позику, тобто мікрофінансування;
- публічне висвітлення імені жертводавця/грантодавця, з метою подяки за надані кошти;
- благодійний збір коштів чи ресурсів з певним порогом пожертвувань та при цьому існують винагороди в обмін за подарунки чи пожертвування;
- простий інвестиційний акціонерний капітал де залучаються декілька сторін. При цьому створюють платформи для полегшення обсягу роботи;
- створення платформ для реалізації освітніх ідей учнів, студентів, викладачів, громадських активістів.

Особливість венчурного фонду полягає в здійсненні інвестицій в цінні папери або в частки організацій чи підприємств з відносно високим ступенем ризику в очікуванні високого прибутку. Переваги: конфіденційність, висока ліквідність, відсутність обмежень щодо структури активів, можливість скористатися податковою пільгою. Недоліки – 70-80% проектів не приносять очікуваного позитивного результату, 20-30% проектів приносять високий прибуток .

Водну промисловість можна порівняти з нафтогазовою сферою і

виробництвом електроенергії. Вивчення різних питань економіки водопостачання та водовідведення є актуальним завданням сьогодення. Шлях до стабільності і розвитку у

даній важливій галузі полягає в поліпшенні забезпечення населення якісною водою, надання якісних послуг та зниження тарифів. Водопровідно-каналізаційне господарство є галуззю інфраструктури, без якої неможливий подальший розвиток економіки.

Міжнародний банк реконструкції і розвитку та Європейський інвестиційний банк співпрацює з Міністерством регіонального розвитку будівництва та житлово-комунального господарства України для модернізації об'єктів житлово-комунального господарства України. Для оновлення структури необхідні багатомільярдні інвестиції, в тому числі, залучення грошових коштів міжнародних партнерів.

Центральним органом виконавчої влади є Міністерство розвитку громад та територій України, а точніше, Мінрегіон. Його діяльність координується Кабінетом Міністрів України. Деякими з основних завдань Мінрегіону є:

- проведення моніторингу стану розрахунків за житлово-комунальні послуги;
- сприяння створенню виконавцями комунальних послуг надання якісних відповідних послуг на базі міжнародних чи національних стандартів;
- подавання пропозиції Кабінету Міністрів України щодо вдосконалення механізмів фінансування та інвестування у житлово-комунальному господарстві.

Цілі організації інноваційної діяльності на підприємстві:

- призупинення спаду виробництва;
- оновлення номенклатури продукції, що випускається;
- підвищення її конкурентоздатності на внутрішньому і зовнішньому ринках;
- створення нових робочих місць;
- збереження науково-технічного потенціалу.

Системи організації інноваційної діяльності підприємства:

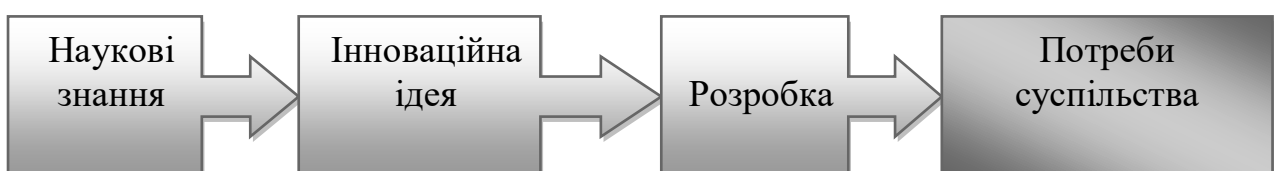
- інформаційне забезпечення науково-технічної інноваційної діяльності (банк даних, в тому числі комерційних);

- експертиза науково-технічних та інноваційних програм, проєктів, спрямована на професійне проведення незалежною оцінкою;
- фінансово-економічне забезпечення науково-технічної інноваційної діяльності при підтримці держави та використання позабюджетних коштів;
- виробничо-технічне забезпечення спрямоване на інноваційний продукт з використанням лізингу;
- сертифікація, стандартизація і контроль якості інноваційної продукції;
- система просування науково-технічних розробок та проєктів на регіональні, міжрегіональні та зарубіжні ринки застосовуючи маркетинг, рекламну діяльність, участь у виставках, правовий захист власності та патентно-ліцензувальну роботу;
- навчання цільових команд для управління та реалізації підприємницьких проєктів, а також підготовка і перепідготовка кадрів з інноваційної діяльності;
- підвищення ефективності управління, система координації регулювання розвитку науково-технічної інноваційної діяльності.

Результатом організації інноваційної діяльності виступає інноваційний процес.

Інноваційний процес – це комплекс послідовних дій внаслідок яких інновації розвиваються від ідеї до конкретного продукту і просувається та поширюється під час практичного використання. В інноваційному процесі досягнення успіху залежить від управлінського механізму, що об'єднує процес починаючи з наукової ідеї, розроблення, впровадження результату у виробництво, реалізацію, споживання.

Як відомо спочатку виникають наукові знання, які спрямовані на інноваційну ідею та в подальшому її розробку. Інноваційна ідея ґрунтується на потребах суспільства. Впровадження інновацій залежить від наявності матеріальних та фінансових ресурсів. Ефективність інноваційного процесу можна визначити після впровадження інновації та проведенні аналізу наскільки забезпечені потреби ринку.[13] На рис.1.2.зображено схему інноваційного процесу.

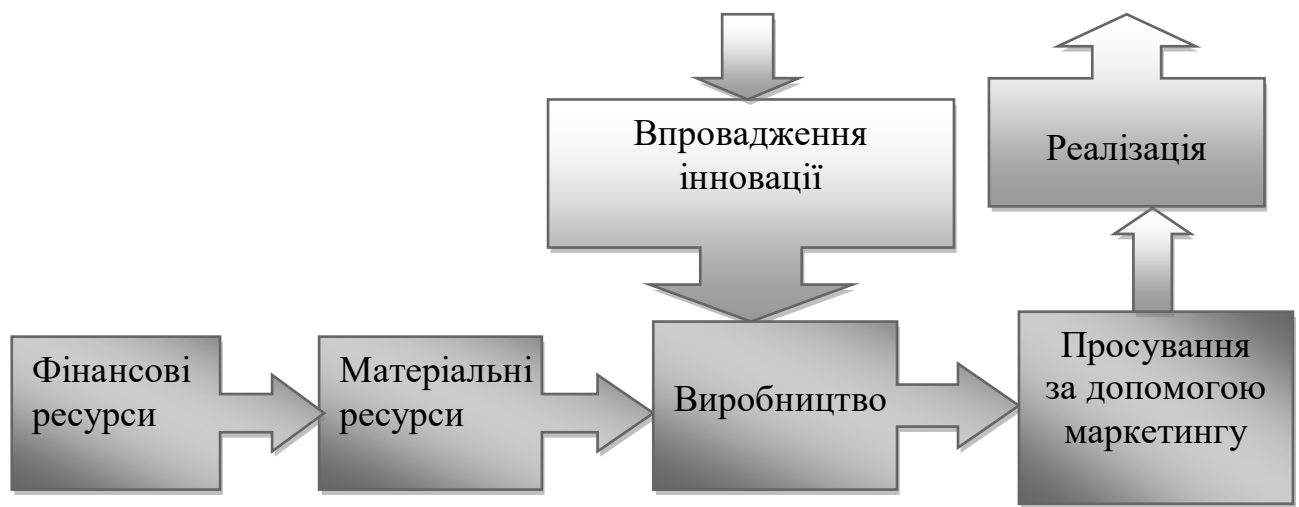

Рис.1.2.Схема інноваційного процесу (Джерело:складено з посиланням на[13])

Дифузія інновацій – це процес поширення та передавання технологій фірмами різних країн з урахуванням часу, внаслідок чого нововведення проникають в різні галузі виробництва та знаходять усе більше споживачів.[12] Відкриваються для інновацій нові можливості застосування, нові ринки, збільшення обсягу споживачів.

Інноваційний процес – це взаємопов’язаний процес створення інновацій з використанням наукових знань, досліджень та маркетингу, засобів, що полегшують людську працю і роблять її продуктивною.

Аліреза Хорак’ян визначає інноваційний процес як процес, через який проходить особа від досягнення первинних знань про інновації, формування ставлення до інновації, прийняття рішень відносно них до реалізації нової ідеї та затвердження цього рішення. [42]

Бану Геаніна Сільвіана стверджує, що інноваційний процес спрямований на підтримку та просування нової ідеї протягом всього її життєвого циклу.[43]

Життєвий цикл продуктової інновації – це тривалість періоду існування нового продукту від зародження ідеї до повної відмови ринку від цього

продукту. Прихильники “біологічного підходу” порівнюють розвиток підприємства із життям живої істоти, виділяючи відповідні етапи: народження, дитинство, молодість, зрілість, старіння та смерть. Отже, можна виділити певні етапи розвитку підприємства: зародження, прискорене зростання, розквіт ділової активності, уповільнення ділової активності та занепад. Кожне підприємство має індивідуальну тривалість життєвого циклу. Притримуючись “біологічного підходу”, можна провести аналогію – як для сучасної людини лікарські засоби оздоровлюють та допомагають збільшити тривалість життя, так і для сучасних підприємств інновації можуть якісно змінити та продовжити життєвий цикл підприємства.[14]

Напрямки інноваційного розвитку: вдосконалення базових і створення принципово нових технологій. В залежності від модернізації технологій та насичення ринку новим продуктом, подальший розвиток у межах існуючих організаційно-технологічних умов стає економічно не вигідним, відповідно зменшується обсяг продажів та маса прибутку. Таким чином виникають нові ідеї для розвитку підприємства.

Нововведення продукту – це введення на ринок нового чи значно удосконаленішого товару чи послуги з точки зору їх можливостей, зручності для користувачів, а також компонентів чи підсистем.[41]

Вироблення послуги – це організація вирішення певної проблеми у вигляді нововведеної послуги, яка не передбачає постачання товару. При цьому необхідно розмістити пакет можливостей: організаційних, технологічних, людських для надання якісних послуг.[40]

У статті “Реалізація інноваційного проєкту підприємницькою структурою в рамках дії “вітряка інновацій” Наталія Краус та Катерина Краус дають визначення щодо “вітряка інновацій”. На їхню думку “вітряк інновацій” – це функціонуюча система впровадження інноваційного товару чи послуги, що супроводжується новими рішеннями до практичного їх впровадження з якісним управлінням протягом усього інноваційного ланцюга від виникнення ідеї до нової або вдосконаленої технології, від дослідження до комерціалізації продукту, від

пробної серії до серійного виробництва спрямованих на розширення сфери застосування товарів чи послуг та залучення нових споживачів.[29]

На мікроекономічному рівні на активізування інноваційної діяльності впливає розмір підприємства. Якщо підприємство намагається бути постійно активним у виконанні науково-дослідних робіт, воно повинно мати в наявності необхідну чисельність персоналу. Більша частина технічних інноваційних продуктів вимагає довгих років досліджень. Значна частина малих і середніх підприємств не в змозі тримати у своєму штаті співробітників, які займалися лише б виконанням науково-дослідних робіт і працювали б неповний робочий день. [16]

Інформаційне та консультаційне забезпечення здійснюють:

- Інтернет-біржа промислової власності, яка орієнтується на використання сучасних інформаційних технологій, дає можливість розмістити інформацію підприємців про їх потреби в конкретних технологіях;
- Фонд патентної документації суспільного користування, призначений для забезпечення патентною інформацією всіх осіб, що зацікавлені в створенні, правовому захисті і використанні об'єктів промислової власності. [34]

Законодавство України у сфері інноваційної діяльності базується на Конституції України і складається із:

- Закону України “Про інноваційну діяльність”[1] ,
- Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” [45] ,
- Закону України “Про наукову і науково-технічну експертизу”[46] ,
- Закону України “Про інвестиційну діяльність”[47] ,
- Закону України “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків” [27] ,
- Закону України “Про спеціальну економічну зону “Яворів” [48] ,
- та інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері.[1]

Згідно Закону України “Про інноваційну діяльність” [1] та: П(С)БО 8 “Нематеріальні активи” [7] ,

П(С)БО 16 “Витрати”[8],

П(С)БО 7 “Основні засоби” [24],

НП(С)БО 15 “Дохід” відбувається регулювання обліку інноваційних доходів і витрат.

Інноваційні витрати - це витрати, пов'язані з інноваційною діяльністю на: внутрішні дослідження та розробки; зовнішні дослідження та розробки; навчання та маркетингові дослідження; придбання обладнання та машин, пов'язаних безпосередньо з виробництвом інноваційних продуктів та процесів; придбання патентів та ліцензій, промислових зразків.[60]

Як відомо, інноваційна діяльність фундаментально пов'язана з фінансуванням і вимагає суттєвих витрат, які мають особливе відображення у бухгалтерському обліку.

Держава та суспільство приділяють підвищену увагу у потребі відображення витрат на інновації у бухгалтерському обліку. Причини, що зумовлюють необхідність ведення бухгалтерського обліку витрат на інновації:

- у бухгалтерському обліку необхідно відображати операції, які безпосередньо пов'язані з інноваційною діяльністю суб'єкта господарювання та відповідно їх вплив на фінансовий результат;
- для прийняття рішень внутрішнім і зовнішнім користувачам потрібно володіти інформацією про інноваційну діяльність підприємства;
- у разі, якщо підприємство зможе довести, що його продукція чи послуги кращі, воно може мати конкурентні переваги;
- одним із засобів досягнення стійкого розвитку є ведення бухгалтерського обліку інноваційної діяльності;
- основою управлінського обліку є відмінності у відображенні витрат, що є особливістю обліку інноваційної діяльності.[6]

Кожний об'єкт інноваційної діяльності має свої особливості ведення обліку. На підприємстві, як правило, сформовують Робочий план рахунків із зазначенням субрахунків і відображають його в Наказі про облікову політику підприємства.

На думку Кірсанової В. В. та Пеліпадченко Д. О. важливе значення у

діяльності керівників та бухгалтерів підприємства має формування облікової політики, спрямованої на отримання за допомогою бухгалтерського обліку повної та об'єктивної інформації щодо фінансових результатів та обирання оптимальної схеми оприбуткування прибутку підприємства. [54]

Відповідно до вимог П(С)БО 7 “Основні засоби” [24] здійснюється оцінка інноваційних витрат, пов'язаних із створенням нової техніки, модернізації, поліпшенням виробничих технологій, що в майбутньому принесе економічні вигоди. Визнання оцінки основних засобів інноваційного характеру однакові для всіх активів за наявності двох умов: підприємство отримує економічні вигоди в майбутньому та вартість може бути достовірно визначена.[23]Формування первісної вартості регулюється п.11 даного положення і включає прямі витрати на виготовлення відповідно П(С)БО 9 “Запаси” [25] і П(С)БО 16 “Витрати”.[8]

Вибір методики обліку інноваційних процесів безпосередньо залежить від характеру реалізації інноваційних програм, проєктів капітального характеру та від джерел їх фінансування.

У разі фінансування інновацій, здійснених за рахунок коштів, взятих на кредитно-банківській основі, відповідно до національних П(С)БО 7 “Основні засоби” [24] та П(С)БО 8 “Нематеріальні активи”[7] до первісної вартості необоротних активів не можуть включатись проценти, пов'язані з кредитом на їх придбання або створення. В момент створення до вартості об'єкту не включаються витрати на сплату відсотків за виключення порядку П(С)БО 31 “Фінансові витрати”.[26]

Таблиця 1.1

Кореспонденція рахунків фінансування інновацій

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
	Фінансування інновацій, здійснених за рахунок коштів, взятих на кредитно-банківській основі		
1.	Нарахування відсотків по кредиту	951	684

2.	Погащення відсотків по кредиту	684	311
3.	Фінансування об'єкта інноваційної сфери	15	95
4.	Введення інноваційного об'єкта в експлуатацію	10, 11, 12	15
У разі державного фінансування, бюджетні кошти потребують відокремленого обліку на рахунках цільового використання			
1.	Надходження коштів у вигляді асигнувань з бюджету	37, 31	48
2.	Визнання інноваційних витрат	15,91	різні
3.	Списано суму бюджетних коштів на сформовану первісну вартість об'єкта	15	66, 65, 20, 22
4.	Введення інноваційного об'єкта в експлуатацію	10, 11, 12	15
5.	Безоплатно отриманий актив від сум цільового фінансування	48	718
У разі, якщо інноваційна програма носить капітальний характер і фінансування здійснюється з міського або державного бюджетів, придбання інноваційного обладнання, придбання та впровадження об'єктів інтелектуальної власності відображається в обліку за первісною собівартістю даних активів			
1.	Введення об'єкту як безоплатно отриманого активу за рахунок державного фінансування	10, 12	424
2.	Визнаний дохід по об'єкту інноваційної сфери	424	745
3.	Нарахована амортизація	23, 91, 92	13

(Джерело: сформовано з посиланням на [23])

Згідно Закону України “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності” юридична особа чи об'єднання які діють на підставі договору про спільну діяльність юридичних осіб, головна мета яких є діяльність щодо виконання інвестиційних та інноваційних проєктів, виробничого впровадження наукомістких розробок, високих технологій та конкурентоздатної на світових ринках продукції називається технологічним парком.[27] Діяльність технопарків керуються згідно П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції”[28] та регулюється Цивільним кодексом у разі, ведення спільної діяльності без створення юридичної особи.

Є декілька методів обліку витрат:

При першому методі використовується синтетичний рахунок 941 “Витрати на дослідження і розробки”. В таблиці 1.2 наведені субрахунки, які використовують для систематизації та аналізу інформації про витрати:

Таблиця 1.2

Субрахунки синтетичного рахунку 941

Субрахунки	Назва	Призначення
941.1	Маркетингові дослідження	відображають витрати на маркетингові дослідження потреб ринку на вивчення і відбір якості отриманих ідей, пошук потенційних замовників
941.2	Інноваційне проектування	відображають витрати пов'язані з розробкою плану дій, розрахунком планових показників проекту, бюджетуванням
941.3	Інноваційне виробництво	відображають витрати на виробництво інноваційного продукту та вартість всіх спожитих матеріальних і нематеріальних ресурсів
941.4	Комерціалізація продукту	показують витрати на просування та збут, а також витрати на рекламу
941.5	Інші інноваційні витрати	відображають непрямі загальновиробничі та загальногосподарські витрати

(Джерело: сформовано автором з посиланням на [21])

Даний метод, досить практичний. У процесі здійснення інноваційної діяльності підприємство несе певні витрати, які, безпосередньо, впливають на

собівартість виготовленої продукції (товару, послуг), а відповідно в подальшому процесі відіграють важливу роль при визначенні фінансового результату. Доцільно відображати інноваційні витрати на субрахунок 941 “Витрати на дослідження і розробки” та закривати його рахунком 79 “Фінансові результати”.[22]

На думку Кірсанова В.В., Сухарева Т.О., Ковальова О.М. інноваційні витрати капітального характеру пов’язані з введенням нових типів виробництв, технічне переозброєння виробництва; нових технологій чи обладнання; переоснащенням устаткування; придбанням та впровадженням авторських прав, об’єктів інтелектуальної власності. Відповідно, інноваційні витрати поточного характеру пов’язані з операційною діяльністю, під час якої створюються безпосередньо інноваційні продукти та інноваційна продукція. [61]

Інший метод - капіталізацій витрат – формування собівартості матеріальних і нематеріальних витрат під впливом витрат на розробку інновацій, пов’язаних із вдосконаленням виробничо-технічних характеристик продукції, можуть включатись до витрат майбутніх періодів. Використовується субрахунок 391 “Витрати майбутніх періодів” у звичайному порядку, окремий субрахунок 392 “Витрати на підготовку і освоєння нової продукції та виробництв” для обліку капіталізованих інноваційних витрат. Приклади господарських операцій наведені в таблиці 1.3

Таблиця 1.3

Кореспонденція рахунків методу капіталізацій витрат

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1.	Нарахування відповідних інноваційних видатків на витрати майбутніх періодів в процесі технічного оснащення	39	63, 68
2.	Нарахування суми податку з ПДВ	641	63, 68

3.	Списання витрат майбутніх періодів	23	39
----	------------------------------------	----	----

(Джерело: сформовано автором з посиланням на [23])

Накопичена сума витрат майбутніх періодів поступово списується в кінці звітного періоду на поточні витрати відповідно до прийнятої бази розподілу (строк корисного використання обладнання та новітніх технологій, кількість випущеної нової продукції, кількість відпрацьованих машиногодін).

І.В. Мельничук рекомендує розглядати інновації капітального характеру у двох напрямках: капітальні інновації, спрямовані на створення нових видів основних засобів та інтелектуальні і капітальні інновації, пов'язані із створенням нематеріальних активів. [23]

Капітальні інновації, які стосуються, безпосередньо, створення нових видів основних засобів; облік доцільно вести на субрахунку 152

“Придбання(виготовлення) основних засобів” або на спеціальному субрахунку 156 “Інновації капітального характеру”.

Побережець О. В. пропонує всі витрати, що пов'язані з інноваційною діяльністю відображати на рахунку 39 “Витрати майбутніх періодів”, а списувати накопичену суму витрат на рахунок 15 “Капітальні інвестиції” (у разі прибутку), або на субрахунок 941 “витрати на дослідження й розробки” (у разі збитку).

Інший варіант – всі витрати на дослідження та частина витрат на розробки, що не витримують строгих умов їх визнання списувати на витрати періоду, решту витрат на розробки – капіталізуються.[52]

Враховуючи різні дослідження науковців можна зробити ряд кореспонденцій, наведених у таблиці 1.4

Таблиця 1.4

Облік інноваційних витрат на промислових підприємствах

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт

Здійснення капітальних інновацій у створення нових видів основних засобів			
1	Відображено первинну вартість створюваного інвестиційного об'єкта основних засобів	152	20, 22, 23, 661, 65, 131, 372, 631, 685
2	Введено в експлуатацію створений інноваційний об'єкт	10	152
Здійснення інтелектуальних і капітальних інновацій у створення нематеріальних активів			
1	Відображено первинну вартість створюваного інвестиційного об'єкта нематеріальних активів	154	20, 22, 23, 661, 65, 13, 372, 631, 685
2	Введено в експлуатацію створений інноваційний об'єкт	12	154
Здійснення оборотних інновацій у створення нових видів готової продукції, товарів, робіт і послуг:			
Із включенням до виробничої собівартості продукції			
1	Включено в собівартість витрати, пов'язані з підготовкою й освоєнням виробництва нової продукції або нових видів робіт і послуг	23	20, 22, 661, 65, 13, 372, 631, 685
Із включенням до витрат на дослідження та розробки у складі інших витрат операційної діяльності			
1	Відображено витрати на дослідження та розробку інноваційного продукту в складі інших витрат операційної діяльності	941	20, 22, 23, 661, 65, 13, 372, 631, 685

Накопичення витрат на підготовку й освоєння виробництва нової продукції на рахунку 39 “Витрати майбутніх періодів”			
1	Відображено виробничі витрати на підготовку й освоєння нових видів продукції	39	20, 22, 661, 65, 13, 685
2	Часткове списання виробничих витрат майбутніх періодів на витрати	23	39
Внесення об’єктів інтелектуальної власності до статутного фонду підприємства за справедливою вартістю			
1	Відображено зміну статутного фонду після державної реєстрації запатентованого об’єкта інтелектуальної власності та внесення змін до установчих документів	46	40
2	Об’єкт інтелектуальної власності внесено до статутного фонду підприємства	12	46
Створення резерву забезпечення витрат інноваційної діяльності			
1	Відображено формування резерву для фінансування витрат на інноваційні процеси, в тому числі технологічні, процесові, управлінські та маркетингові Списання витрат на інноваційні процеси за рахунок раніше створеного резерву	23, 91-94, 474	20, 22, 23, 661, 65, 372, 631, 685
Введення окремого рахунку “Витрати на інноваційні процеси” для отримання узагальнюючої інформації про величину таких витрат			
1	Відображено витрати на інноваційні процеси в момент їх виникнення	86	20, 22, 661, 65, 13, 631, 685, 372

(Джерело: сформовано з посиланням на [56; 57; 58; 63])

Метод обліку некапіталізованих інноваційних витрат переважно використовують підприємства, для яких притаманна ініціативно-пошукова

діяльність. Вони можуть застосовувати різноманітні облікові методики: використовують рахунок 941 “Витрати на дослідження і розробки” в складі інших витрат операційної діяльності, у випадках коли об’єкти права інтелектуальної власності не відповідають вимогам П(С)БО 8; методику використання рахунку 92 “Адміністративні витрати” і 93 “Витрати на збут” (вартість витрачених ресурсів на інноваційні цілі у складі витрат звітного періоду, витрати операційної діяльності).

У разі створення підприємствами інновацій власними силами – характерна методика прямої капіталізації з віднесенням витрат на рахунок 15 “Капітальні інвестиції”, особливість – формування виробничих витрат на рахунок 233, з наступним їх віднесенням на первісну вартість необоротних активів.[6]

Є такі види інноваційної діяльності: за державним замовленням, комерційно-прикладна, ініціативно-пошукова. Кожна з них має свої особливості, що відповідно впливає на формування собівартості та фінансування цієї діяльності. Це зумовлює існування пов’язаних з ними різних об’єктів бухгалтерського обліку.

Для підприємств, інноваційна діяльність яких є комерційно-прикладною, характерна методика прямого списання витрат на собівартість продукції. Доречно застосовувати рахунок 233 “Виробництво інноваційної продукції”.

У статистичній формі №1-інновація [9] - витрати на інновації поділено за напрямками:

- внутрішні науково-дослідні роботи (капітальні витрати на споруди та обладнання для виконання науково-дослідних робіт, без амортизації);
- зовнішні науково-дослідні роботи (придбання науково-дослідних робіт);
- придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (крім витрат на обладнання для науково-дослідних робіт);
- придбання інших зовнішніх знань;
- інші витрати.

На рисунку 1.3. зображена калькуляція витрат на інноваційні процеси.

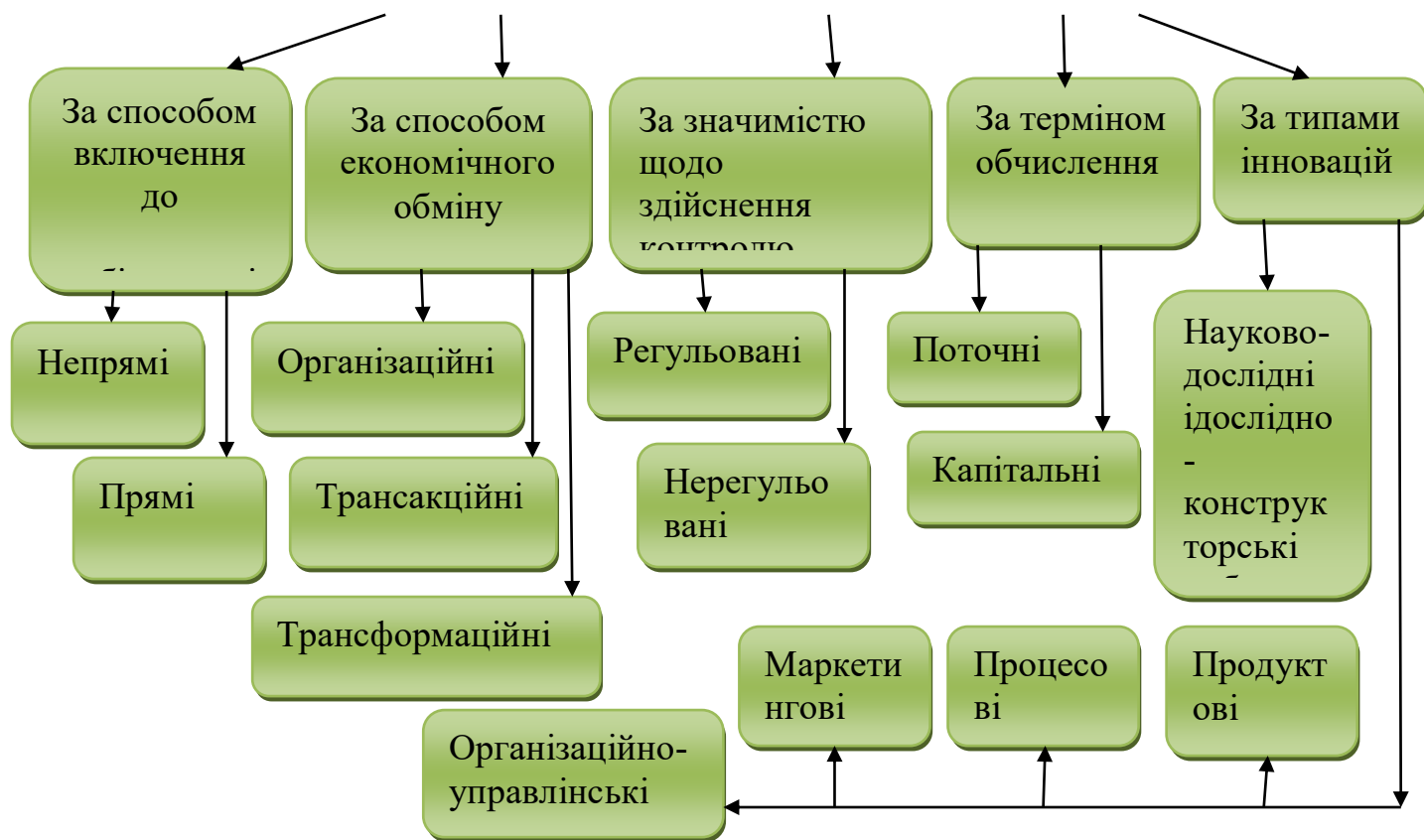

Рис.1.3.Схема витрат на інноваційні процеси(складено за посиланням на джерело [10])

Бухгалтерському обліку підпорядковуються фінансові, трудові, матеріальні ресурси, які забезпечують інноваційну діяльність, а також витрати на розробки та дослідження, на виробництво нової продукції, поточні та капітальні витрати, якісні та кількісні параметри продукції, доходи, фінансові результати. Дана інформація формується в системі бухгалтерських рахунків у загальному вигляді без виділення, за невеликим винятком, окремих рахунків і бухгалтерських реєстрів для обліку інноваційних процесів. Відсутня спеціальна інформація про інноваційну діяльність і у фінансових звітах. Це ускладнює пошук необхідних даних для оперативного управління інноваційною діяльністю та визначення її ефективності.[15]

Юридичні особи всіх форм власності та організаційно-правових форм господарювання подають місцевому органу державної статистики такі форми:

- 5-нт (оновлення) „Звіт про оновлення продукції машинобудування” (річна);
- 6-нт (ліцензії) „Звіт про продаж ліцензій на об’єкти інтелектуальної власності” (річна);
- 4-нт „Звіт про надходження та використання об’єктів промислової власності” (річна);
- 2/5-нт (термінова) „Звіт про виконання державного контракту з питань науки та технологій” (квартальна);
- 1-інновація „Обстеження технологічних інновацій промислового підприємства” (річна);
- 1-інновація „Реєстр „Інноваційна діяльність” (річна);
- 1-буд (інновація) „Звіт про інноваційну діяльність у будівництві” (річна);
- 1-програми „Виконання програм з пріоритетного розвитку наукової та інноваційної діяльності” (квартальна);
- 2-пром (інновація) „Звіт про інноваційну активність підприємств” (квартальна, термінова);
- 7-нт „Звіт про передачу права власності на надання дозволу на використання об’єктів інтелектуальної власності станом на 01.01.2022р.”

У даних звітах вказується інформація про витрати на технологічні інновації, профінансування та джерела, кількість впроваджених інноваційних видів продукції, обсяг реалізованої продукції, результати інноваційної діяльності та ін. Однак складання перелічених звітів за даними бухгалтерського обліку є проблематичним. До того ж, для оперативного управління потрібна інформація за менші часові періоди.

На рахунках 701, 702, 703 ведуть облік доходів від реалізації продукції без їх виділення в обліку від інноваційної діяльності. Доцільно ввести окремий субрахунок 706 „Доходи від реалізації інноваційної продукції” з метою співставлення витрат і доходів. Аналітичний облік на цьому субрахунку рекомендовано вести за видами реалізованих інноваційних продуктів. На

окремому аналітичному рахунку до субрахунку 793 „Результат іншої звичайної діяльності” рекомендовано відображати результат від інноваційної діяльності.[64]

1.2. Аналіз та аудит інноваційної діяльності підприємства

Аналіз інноваційної діяльності здійснюється за окремими групами показників:

1. Показники, які характеризують установи, що займаються інноваційною діяльністю. Визначається кількість академічних інститутів, вищих навчальних закладів, науково-дослідних організацій, науково-дослідних підрозділів, великих підприємств, лабораторій, що займаються інноваційною діяльністю. Кількість таких установ дається по роках, розраховується по роках, розраховується їх абсолютна та відносна зміна. Визначається кількість зайнятих науковою, науково-технічною діяльністю, дослідно конструкторськими розробками окремо по кожному виду зазначених вище установ. Обчислюється по роках абсолютна зміна та темпи зростання зайнятих інноваційною діяльністю. Аналізується загальний обсяг витрат на інноваційну діяльність, у тому числі по окремих джерелах і в динаміці по роках.[30]

2. Показники результатів інноваційної діяльності. Визначаються обсяги науково-дослідної, науково-технічної діяльності, проектно-конструкторських робіт; обсяги виготовлення дослідних зразків; обсяги виготовлення науково-технічних послуг. Дані показники наводяться: всього, по окремих джерелах фінансування, по роках, їх зміна абсолютна та в динаміці.

3. Показники використання результатів інноваційної діяльності. До них належать: кількість найменувань нових видів продукції по роках; частка нових видів продукції у загальному її обсязі по роках; конкурентоспроможність продукції на внутрішньому та світовому ринках; ступінь прогресивності технології; обсяг робіт з технічного вдосконалення виробництва, їх абсолютна та відносна зміна по роках; економічні результати: приріст прибутку внаслідок впровадження інноваційної діяльності, зниження ресурсомісткості продукції, які розраховуються по роках, визначається їх абсолютна та відносна зміна.

4. Показники ефекту від інноваційної діяльності містять:

1) комерційний ефект – розраховується як різниця між фінансовими результатами та витратами, може бути позитивним або негативним. Відображає фінансові наслідки реалізації результатів інноваційної діяльності для її безпосередніх учасників;

2) бюджетний ефект – розраховується як різниця між доходами і видатками відповідного бюджету на її здійснення. Характеризує фінансові наслідки реалізації результатів інноваційної діяльності для державного та місцевих бюджетів;

3) загальноекономічний ефект – визначає результати інноваційної діяльності для всієї національної економіки, регіонів та галузей. Формується показниками: - виручка від продажу ліцензій, програмного забезпечення, ноу-хау; - виручка від реалізації на зовнішньому та внутрішньому ринках інноваційного продукту; - надходження від імпортного мита; кредити іноземних держав, банків і фірм; - соціальні та екологічні наслідки.

До витрат входять необхідні для забезпечення інноваційної діяльності витрати всіх її учасників на рівні національної економіки, регіону галузі.[11]

Аналіз інвестиційної діяльності здійснюється з метою:

- виявлення наявності сприятливого інвестиційного клімату в країні;
- які джерела фінансування задіяні й наскільки ефективно використовуються;
- забезпечення ресурсами структурні зрушення в економіці.

Інвестиції класифікуються за різними ознаками: коротко-, середньо-, довгострокові інвестиції; фінансові, інноваційні, реальні, інтелектуальні інвестиції; прямі та портфельні інвестиції.

Фінансування інвестицій проводиться із зовнішніх та внутрішніх джерел, які за формою власності поділяються на централізовані, децентралізовані та іноземні. Зменшення частки бюджетних коштів та збільшення частки кредитів банків і власних коштів підприємств у джерелах фінансування інвестиційної діяльності дає показання про їх відповідність механізмам ринкової економіки.

Під час аналізу інвестиційної діяльності важливо зіставляти темпи зростання інвестицій в основний капітал і темпи зростання валового внутрішнього продукту. Недоцільне використання інвестицій спричинить заморожування виробничих ресурсів і скорочення обсягів національного виробництва.

Виділяють територіальну, галузеву, відтворювальну, технологічну структури капіталовкладень. Галузева – характеризує темпи науково-технічного прогресу, ефективність функціонування економіки і вважається прогресивною, якщо абсолютно і відносно збільшуються капіталовкладення у розвиток провідних галузей. Відтворювальна – впливає на технологічну, але остання має вирішальне значення для ефективного функціонування економіки.

За узагальнюючими та аналітичними показниками здійснюється оцінка інвестиційної привабливості галузей і регіонів. Кожний регіон по кожному узагальнюючому показнику отримує певний середній рейтинг. Далі розраховується інтегральний показник оцінки пріоритетності регіону. Інтегральний показник, який має найбільше значення буде інвестиційно привабливим.

На практиці використання інтелектуального, наукового, науково-технічного результату представляє сутність інноваційної діяльності, складниками якої є інновації, інвестиції та час нововведення.

Визначають комерційний, бюджетний та загальноекономічний ефект від інвестиційної діяльності.[38]

До основних показників економічної ефективності інноваційної діяльності підприємства-інноватора належать (всі формули сформовані з посиланням на джерело [31]):

Рентабельність інноваційної діяльності (P_{ID}) – показує який прибуток підприємство отримує з 1 вкладеної гривні в інновації, вираховується шляхом співвідношення чистого прибутку від інноваційної діяльності (Π_{ID}) до витрат на інноваційну діяльність (V_{ID}): $P_{ID} = \Pi_{ID} / V_{ID} \times 100\%(1)$

Показник ефективності напрямку інноваційного розвитку (K_{HIP})

розраховується шляхом співвідношення очікуваного ефекту від впровадження і реалізації напрямку до очікуваної величини вкладеного інноваційного капіталу:

$$K_{\text{нпр}} = \frac{\sum_{i=1}^T E \times (1+r)^{-1}}{\sum_{i=1}^T IK \times (1+r)^{-1}},$$

(2)

де E – очікуваний ефект від впровадження і реалізації напрямку в t -му періоді, грн;

IK – очікуваний інноваційний капітал для впровадження і реалізації напрямку в t -му періоді, грн;

r – ставка дисконтування, %;

T – період часу від початку інноваційного циклу до кінця життєвого циклу інноваційної продукції, років.

Якщо $K_{\text{нпр}} > 1$, то напрямок інноваційного розвитку економічно доцільний;

якщо $K_{\text{нпр}} < 1$, то напрямок інноваційного розвитку економічно недоцільний;

якщо $K_{\text{нпр}} = 1$, то вкладені кошти повертаються, але ефекту підприємство-інноватор не отримає; у випадку умови оптимальності варіанта, записується як $K_{\text{нпр}} \rightarrow \max$.

Частка прибутку від інноваційної діяльності ($\Pi_{\text{пн}}$) вираховується шляхом співвідношення чистого прибутку від реалізації інноваційної продукції (процесів, послуг) ($\Pi_{\text{пн}}$) до чистого прибутку підприємства (Π):

$$\Pi_{\text{пн}} = \Pi_{\text{пн}} / \Pi \quad (3)$$

Частка витрат на інноваційну діяльність ($C_{\text{пн}}$) показує, як багато коштів від загальної суми витрачається на розвиток нових продуктів. Для цілей зростання всього підприємства цей показник повинен плануватися на достатньому рівні й відповідати структурі інноваційного портфелю, встановлюючи необхідне співвідношення між різними напрямками інвестицій. Визначається за формулою:

$$C_{IH} = \frac{\sum_{i=1}^T B_i^H}{\sum_{i=1}^T B_i^3},$$

(4)

де B^H - витрати, вкладені в нові продукти до дійсного моменту часу протягом періоду інноваційних змін;

B^3 – загальні витрати на інноваційну діяльність до дійсного моменту часу протягом періоду інноваційних змін.

Інноваційний прибуток на одного працівника ($\Pi_{1\Pi}$) є своєрідним критерієм продуктивності праці людей, які займаються інноваціями. Цей показник також дає уяву про ефективність розміщення додаткових ресурсів і вираховується за формулою:

$$\Pi_{1\Pi} = \frac{\Pi_{\Pi}}{\sum_{i=1}^T \chi_{\Pi\Pi}^{IH}} \quad (5)$$

де Π_{Π} – прибуток від інноваційної діяльності, грн.,

$\sum_{i=1}^T \chi_{\Pi\Pi}^{IH}$ – загальне число працівників, повністю зайнятих інноваційною діяльністю.

Частка витрат на персонал, що займається інноваційною діяльністю ($C_{ВПД}$) визначається шляхом співвідношення розміру фонду заробітної плати працівників, що займаються інноваційною діяльністю ($\Phi з / \Pi_{\Pi}$) до розміру фонду заробітної плати всіх працівників ($\Phi з / \Pi$): $C_{ВПД} = \Phi з / \Pi_{\Pi} / \Phi з / \Pi$ (6)

Питома вага в структурі основних засобів дослідно-конструкторського, експериментального та лабораторного обладнання ($\Delta OЗ$), розраховується шляхом співвідношення вартості дослідно-конструкторського, експериментального та лабораторного обладнання ($OЗ_{ДКЕЛО}$) до вартості основних засобів підприємства ($OЗ$): $\Delta OЗ = OЗ_{ДКЕЛО} / OЗ$ (7)

Коефіцієнт персоналу зайнятого в НДДКР ($K_{ГР}$), показує частку

персоналу, зайнятого безпосередньо розробкою нових продуктів і технологій, виробничим та інженерним проектуванням, іншими видами технологічної підготовки виробництва для випуску нових продуктів або впровадження нових послуг ($\mathcal{C}_i$), відноснозагальної чисельності постійних і тимчасових працівників підприємства ($\mathcal{C}_\Pi$):

$$K_{\Pi P} = \mathcal{C}_i / \mathcal{C}_\Pi \quad (8)$$

Коефіцієнт оновлення продукції (K_{OP}) відображає частку нової продукції у загальному обсязі продажу продукції підприємства. На основі даного показника можна зробити висновок про доцільність фінансування інноваційної діяльності, оскільки нова продукція, як правило, є конкурентоспроможною і проблем з її збутом, як правило немає, при умові, що ефективно працює маркетингова служба. Визначається шляхом співвідношення кількості видів нової продукції чи послуг ($O_{B\Pi\P}$) до загальної кількості товарної продукції (O_{3OP}):

$$K_{OP} = O_{B\Pi\P} / O_{3OP} \quad (9)$$

Коефіцієнт освоєння нової продукції (K_{HP}) дає можливість оцінити здатність підприємства до впровадження інноваційної або підвладної технологічним змінам продукції. Вираховується шляхом співвідношення виручки від реалізації нової або удосконаленої продукції та продукції, виготовленої за допомогою нових або удосконалених технологій (BP_{HT}) до виручки від реалізації всієї продукції підприємства (BP_3):

$$K_{HP} = BP_{HT} / BP_3 \quad (10)$$

Частка конкурентоспроможної продукції у загальному її випуску (Π_{KP}), що характеризує ефективність інноваційної діяльності підприємства, визначається шляхом співвідношення вартості конкурентоспроможної продукції (B_{KP}) до вартості випуску всієї продукції на підприємстві (B_{TP}):

$$\Pi_{KP} = B_{KP} / B_{TP} \quad (11)$$

$$(12)$$

Коефіцієнт оновлення технології (K_{OT}) відображає частку вартості нових технологій у загальному обсязі вартості технологій, розраховують за формулою:

$$K_{OT} = N_{HT} / \sum_{TP} \quad (13)$$

де N_{HT} - кількість впроваджених нових технологічних процесів;

$\sum_{TP}$ – сумарна кількість технологічних процесів.

Коефіцієнт ритмічності інновацій (K_p) характеризує календарну відповідність фактично виконаної роботи щодо розробки і впровадження інновацій встановленому плановому завданню та вираховується за формулою:

$$K_p = \frac{\sum_{i=1}^T B_{k.f}}{B_{k.пл}}, \quad (14)$$

де K_p – коефіцієнт ритмічності інновацій за певний розрахунковий період (місяць, рік);

T – кількість календарних відрізків часу, на яку поділено розрахунковий період (день, декада, квартал);

$B_{k.f}$ – кількість фактично розроблених і впроваджених інновацій за t -й відрізок часу (день, декада, квартал) у встановленому вимірі, у межах запланованого;

$B_{k.пл}$ – кількість розроблених і впроваджених інновацій, передбачених планом розвитку підприємства на розрахунковий період t .

При обчисленні ритмічності за певний календарний відрізок часу приймають:

- здебільшого робочий день (доба) - t = день,
- якщо розрахунковий період місяць, то t = місяць,
- якщо розрахунковий період рік, то t = рік.

Досить часто, особливо в одиничному й дрібносерійному виробництві, розрахунковий період (місяць, рік) поділяється на декади або квартали ($T = 3; 4$).

Економічний ефект інноваційної діяльності за розрахунковий період (E_m) вираховується за формулою:

$$E_m = \sum_T (P_m - Z_m) \times a_r,$$

(15)

P_m – вартісна оцінка результатів інноваційної діяльності за розрахунковий період;

Z_m – вартісна оцінка затрат на інноваційну діяльність за розрахунковий період;

a_r - коефіцієнт дисконтування, який у свою чергу визначається за формулою:

$$a_r = \frac{1}{(1+r)_t},$$

(16)

Для оцінки ефективності інноваційної діяльності з позицій споживачів інновацій застосовують показник споживацької привабливості продуктового напрямку інноваційного розвитку ($K_{СП}$), який розраховується як добуток показника, що враховує співвідношення ціни споживання інноваційної продукції середньої ціни існуючої на ринку продукції та показника, що враховує оцінку вигоди, отриману споживачем при використанні інноваційної продукції:

$$K_{СП} = K_{Ц} \times K_{В}, (17)$$

де $K_{Ц}$ – показник, що враховує співвідношення ціни споживання нової або оновленої продукції і середньої ціни існуючої на ринку продукції;

$K_{В}$ – показник, що враховує оцінку вигод, отриманих споживачем при використанні інноваційної продукції.

Для розрахунку показника ($K_{Ц}$), що враховує співвідношення ціни споживання нової або оновленої продукції і середньої ціни існуючої на ринку продукції використовується формула: $K_{Ц} = C_{\min} / C_r$,

(18)

де C_r – ціна інноваційної продукції, грн;

$C_{\min}$ – мінімальна серед цін на інноваційну або існуючу на ринку продукцію (мінімальна серед цін на різні варіанти інноваційної продукції), грн.

Попередній вибір варіанта при розрахунку $K_{Ц}$ відбувається у такій послідовності:

1. Визначається середнє значення ціни існуючої на ринку продукції, що

виконує подібні функції або має подібні властивості.

2. Порівнюється кожне значення ціни на інноваційну продукцію для різних продуктових напрямків інноваційного розвитку з середньою ціною на ринку і вибирається мінімальне. Якщо мінімальною виявиться ціна на інноваційну продукцію за будь-яким із варіантів реалізації продуктового напрямку інноваційного розвитку, то $K_{ц}$ для кожного з напрямків розраховується за формулою.

Оптимальним вважається варіант, для якого $K_{ц}=1$. Якщо мінімальним виявиться середнє значення продукції, що існує на ринку, то за ціновим параметром кожен із варіантів випуску інноваційної продукції буде програвати, тому що є велика ймовірність придбання споживачем більш дешевої існуючої продукції.

Коефіцієнт оцінки вигод, які отримає споживач при використанні інноваційної продукції ($K_{вi}$). Розраховується за формулами:

$$K_{ei} = \sum_{j=1}^n V_j \times \frac{P_{\min j}}{P_{ij}},$$

$$K_{ei} = \sum_{j=1}^n V_j \times \frac{P_{ij}}{P_{\max j}},$$

(19)(20)

де P_{ij} – j -й показник вигод ($j=1, 2, 3, \dots, k$) інноваційного товару i ($i=1, 2, 3, \dots, l$);

$P_{\max j}$ – максимальне значення j -го показника вигод товару серед усіх, що порівнюються (між альтернативними інноваційними продуктами);

$P_{\min j}$ – мінімальне значення j -го показника вигод товару серед усіх, що порівнюються (між альтернативними інноваційними продуктами);

V_j – коефіцієнт вагомості (значимості) показника вигод j (сума коефіцієнтів вагомості всіх показників дорівнює 1).

Перша формула (19) використовується, якщо кращому значенню показника вигод відповідає менше значення (тобто збільшенню вигод відповідає зменшення його одиничного показника, наприклад, показника фізичної завантаженості

споживача при використанні інноваційної продукції). Наступна формула (20) – якщо кращому значенню показника вигод відповідає більше значення (тобто збільшенню вигод відповідає збільшення його одиничного показника, наприклад, величини вільного часу, отриманого в результаті використання інноваційної продукції, надійності, естетичності, екологічності продукції). [31]

Розраховані значення показників оцінки вигод кожного з інноваційних товарів порівнюються між собою, і товар, для якого K_{VI} набуває максимального значення, вважається найбільш вигідним з точки зору задоволення потреб споживачів. Ідеальною є умова, коли $K_{VI}=1$ (тобто за всіма показниками вигод, що оцінюються, даний інноваційний товар максимально задовольняє потреби і забезпечує вигоди споживачів при його використанні).

Ціна споживання інноваційної продукції містить ціну товару та витрати, пов'язані з його експлуатацією (витрати на транспортування, монтаж, навчання персоналу, експлуатацію, ремонт, технічне обслуговування, сплату податків, страхові внески, паливе, енергію, утилізацію відходів, зберігання товару та ін.).

Оцінка вигод, які отримує споживач при використанні інноваційного продукту, містить:

1) соціальні вигоди: величина вільного часу, отриманого в результаті використання інноваційної продукції; фізична навантаженість споживача при використанні інноваційної продукції;

2) техніко-економічні вигоди: більш ширші функціональні можливості; надійність, довговічність, естетичність, екологічність, безпечність;

3) сервісні вигоди: доставка продукції; гарантійні зобов'язання продавця; інструктаж і рекомендації; забезпечення комплектуючими деталями. [31]

Аудит – це сукупність процесів збору та оцінювання інформації, що належить до певної господарської системи, з метою зіставлення її зі встановленими критеріями.

Аудит інноваційної діяльності – це цілеспрямоване консультування, спрямоване на виявлення втрачених можливостей від недостатнього застосування інноваційного потенціалу на основі достатнього аналізу відповідних показників та

розроблення ефективної інноваційної стратегії підприємства. Роль внутрішнього аудиту полягає в виявленні ділянки чи процесу, де існують проблеми й нові можливості та розробляти рекомендації для підвищення ефективності бізнесу. На основі проведеного аналізу та аудиту проводиться стратегічне планування діяльності підприємства чи організації та підвищення ефективності.

Потрібно провести ряд заходів для досягнення мети технологічного аудиту:

- відбір ідей, спрямованих на створення нового продукту;
- виявлення технологій, направлених на комерціалізацію;
- визначення способів виведення технологій на ринок.[12]

На підготовчому етапі перед здійсненням технологічного аудиту проводиться вибір аудиторів з досвідом наукових робіт та наявністю практики діяльності. Важливо, щоб вони володіли, крім технологічних знань, знаннями галузі ринку і маркетингу. Рекомендовано дотримуватись балансу між кількістю спеціалістів підприємства та залучених фахівців. Провести аудит незацікавленими сторонами. Доцільним буде залучитися підтримкою керівництва організації. Дотримання принципу “Китайської стіни” – інформативні дані, отримані на одному рівні підрозділу, не мають передаватися на будь-який інший, при цьому, процеси та проблеми не можуть виходити за межі підрозділу. Протягом всього технологічного аудиту ведуться записи процесу здійснення аудиту.

До структури процесу технологічного аудиту входять такі етапи:

1. Початковий. На цьому етапі відбувається вивчення організації чи підприємства, пріоритетні напрямки її діяльності, відповідно, вибирається форма проведення аудиту та оцінюється масштаб організації.

2. Проводиться розробка анкет. Анкети заповнюють всі співробітники підрозділу, де вказують наукові проекти та джерела їх фінансування, співучасть працівників в наукових проектах за останні три роки, технічну кваліфікацію дослідників, науковий інструментарій та обладнання для досліджень (опис їх застосування), спеціально розроблене програмне забезпечення, опис введеної в виробництво науково-технічної розробки, наявні патенти та подані заявки на одержання охоронних документів.

3. Проведення інтерв'ю. Цей етап передбачає обговорення між аудитором інформації про діяльність наукової установи, отриманої з анкет на попередньому етапі. В результаті одержують більш детальну і точну інформацію, що стосується найважливіших питань.

4. Звіт про аудит. Проходить у декілька етапів. Попередній звіт окреслює ідеї вченого. Аудитор розкриває конкретні можливості спрямовані на комерціалізацію технології, які направляються вченому. Остаточний звіт формується після того, як вчений порівнює свої знання про нову розробку з тими відомостями, що вказані аудитором, та вносить свої корективи.

5. Відбір ідей. Визначається найбільш перспективна ідея, основана на новому продукті, відображаються перспективні напрямки комерційної реалізації інновації.

6. Технічний аналіз конкурента. Проводиться порівняльний аналіз власного продукту відносно технологій або товару конкурентної фірми, які можуть виготовлятися за аналогічними технологіями. Можна оцінити власний та конкуруючий продукт за декількома факторами:

- виробничі характеристики: спосіб виготовлення, простота збірки, кількість технологічних стадій;
- робочі характеристики: продуктивність, потужність, довговічність;
- фізичні характеристики: розмір, вага та інші.

7. Відбір компанії, яка буде реалізовувати ідею. Слід звернути увагу на поділ існуючих на ринку компаній за трьома групами:

- 1) більшість компаній – малі підприємства, які повільно розвиваються;
- 2) приблизно третя частина від загальної кількості – компанії, які активно розвиваються і є найбільш продуктивними;
- 3) незначна частина компаній – доходи яких достатні для виплати заробітної плати, але відсутні амбіції щодо розвитку.

Отримання максимального прибутку з дотриманням умови понесення мінімальних витрат є головною метою для кожного підприємства. При впровадженні інновації менеджмент підприємства має бути впевнений в

достовірності отримуваної інформації. Проведення внутрішнього аудиту є одним із найбільш ефективних методів отримання впевненості. Завдяки внутрішньому аудиту при веденні інноваційної діяльності на підприємстві є досить актуальним та доцільним.

Висновки до розділу 1

Результатом інноваційної діяльності є інтелектуальний продукт, без якого неможливо створити конкурентоспроможне виробництво продукції чи надання послуг. Тому важливою економічною метою передових компаній і країн є підтримання здатності національної економіки до інноваційного розвитку й ефективного використання найновіших технологій.

Облік інноваційної діяльності ведеться на підприємстві за вибором керівника та бухгалтера облікової політики підприємства, яка приймається згідно Наказу керівника підприємства. В обліковій політиці враховується діяльність підприємства, затверджується План рахунків бухгалтерського обліку та вибирається метод обліку не порушуючи законодавство України.

Організації чи підприємства, які здійснюють інноваційну діяльність за державним замовленням, повинні застосовувати специфічну методику обліку інновацій, отриманих в результаті безкоштовного отримання інноваційного продукту.

РОЗДІЛ 2

Аналіз основної та інноваційної діяльності підприємства

2.1. Характеристика господарської діяльності комунального підприємства “Ковалівське”

Комунальне підприємство “Ковалівське” є підприємством, що засноване на власності територіальної Нижньовербізької громади, представницьким органом якого є Нижньовербізька сільська рада. Підприємство створено згідно з даними “Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань” дата заснування 06.02.2006 року, номер запису 11101230000000278. Код ЄДРПОУ – 21271363.

Відповідно до способу утворення дане підприємство є унітарним та комерційним. Підприємство має статус юридичної особи, має відокремлене майно, самостійний баланс, печатку із своїм найменуванням та ідентифікаційним кодом, рахунки в установах банку України.

Підприємство розташоване на вулиці Коцюбинського, 1 в с. Ковалівка, Коломийського р-ну, Івано-Франківської обл., 78293.

Для здійснення діяльності підприємство має права, які передбачені статутом підприємства, затвердженого рішенням сесії Нижньовербізької сільської ради від 31.12.2020р. №113-IV/2020.

Відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування.[39]

Органи місцевого самоврядування при здійсненні повноважень у сфері контролю за дотриманням законодавства про працю та зайнятість населення можуть проводити перевірки, які не належать до заходів державного нагляду (контролю), на підприємствах, в установах та організаціях, що перебувають у комунальній власності відповідної територіальної громади.

Для здійснення господарської діяльності підприємства сформовано статутний фонд у розмірі основних і оборотних засобів, що передані

підприємству представником власника, та який становить 12290, 00 грн.

Статутний капітал комунального унітарного підприємства утворюється органом, до сфери управління якого воно входить, до реєстрації його як суб'єкта господарювання. Мінімальний розмір статутного капіталу комунального унітарного підприємства встановлюється відповідною місцевою радою.

Назва виду економічної діяльності комунального підприємства
“Ковалівське”КВЕД-2010: Клас 36.00.

Цей розділ включає:

- забір, очищення та постачання води для побутових і виробничих потреб;
- забір води з різних джерел, а також її розподілення у будь-який спосіб;
- експлуатація зрошувальних каналів.

Цей клас включає:

- забір води з рік, свердловин, озер;
- знесолення морської води або підземних вод для виробництва води як основної продукції;
- збирання дощової води;
- оброблення води для виробничих та інших потреб;
- очищення води та водопостачання;
- розподілення води водопроводами, транспортом або іншими засобами; роботу зрошувальних каналів.

Цей клас не включає:

- роботу зрошувального устаткування для сільськогосподарських цілей;
- очищення відпрацьованої води з метою запобігання забрудненню навколишнього середовища;
- надання послуг зі зрошування або з поливання за допомогою зрошувальних систем та пов'язані із цим сільськогосподарські послуги.

Основним напрямком діяльності КП “Ковалівське” є благоустрій села; збір, очищення, водопостачання та виведення всьому населеному пункту, а також отримання прибутку від господарської діяльності, забезпечення соціальних та економічних потреб трудового колективу. Забезпечення попиту на воду в селі

Ковалівка здійснюється шляхом установалення централізованих систем водопостачання. Водопровід є системою складних споруд для добування води, очищення її, зберігання необхідних запасів та транспортування безпосередньо до споживачів.

Важливу роль відіграє стан джерел водопостачання та якість води, які безпосередньо впливають на здоров'я населення.

На якість води централізованого постачання негативно впливає незадовільний технічний стан водопровідних мереж і споруд, а також несвоєчасне проведення капітальних, поточних та планово-профілактичних ремонтів, велика кількість аварій і затягування строків їх ліквідацій.

Основними господарськими операціями даної установи є знаходження, збереження і використання основних засобів та інших необоротних матеріальних і нематеріальних активів, запасів, зобов'язань та інших операцій з розрахунків, надходження і витрачання бюджетних коштів установ відповідно до затверджених кошторисів.

Підприємство від свого імені може укладати угоди, набувати майнових та особистих не майнових прав і нести обов'язки, бути позивачем чи відповідачем в суді. Наприклад, для надання населенню послуг з водопостачання потрібно укласти договір між підприємством і абонентом. В даному документі зазначаються: характеристики засобів обліку споживання води (тип і заводський номер водяного лічильника, початковий показник, місце встановлення лічильника, номер пломби), вартість послуг, порядок розрахунків, права та обов'язки постачальника та споживача.

Комунальне підприємство “Ковалівське” має свою схему організаційної структури, яка зображена на рис. 2.1. Можемо побачити, що начальнику підприємства підпорядковуються головний бухгалтер, касир, машиніст насосних установок, підсобний робітник.

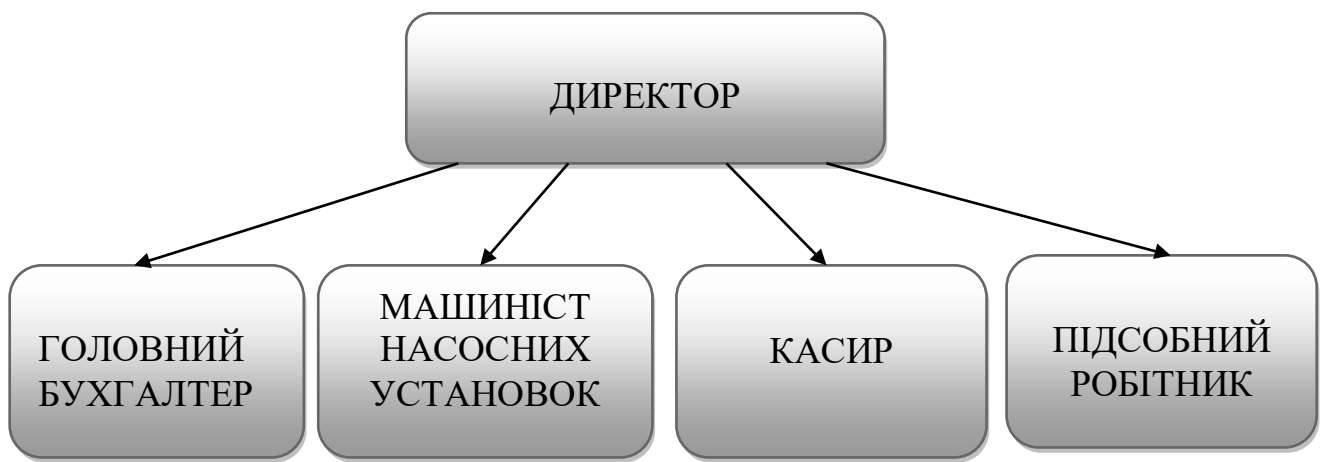

Рис.2.1.Схема організаційної структури підприємства(Джерело: сформовано автором)

Керівник підприємства. Призначення на посаду керівника підприємства чи звільнення з неї здійснюється відповідно розпорядження виконавчого комітету Нижньовербізької сільської ради з дотриманням вимог Кодексу законів про працю України, Закону України “Про місцеве самоврядування”. Призначення на посаду керівника комунального підприємства, здійснюється шляхом укладання з ним контракту.

Голова Нижньовербізької територіальної громади призначає та звільняє керівника, визначає строк дії контракту та умови оплати праці згідно з чинним законодавством. Оформлення документів щодо призначення або звільнення керівника, укладання, переукладання контракту, продовження строку його дії здійснюється виконавчим органом громади, якому підпорядковано комунальне підприємство. Документи, пов’язані із призначенням та звільненням керівника зберігаються, обліковуються та ведуться у відділі персоналу сільської ради відповідно до вимог чинного законодавства. Відділом персоналу територіальної громади формується особова справа на прийнятого на роботу керівника. Особові справи є документами з обмеженим доступом та зберігаються у відповідно

обладнаному приміщенні в опечатаному металевому сейфі. Не допускається винесення особових справ із приміщення, де вони зберігаються. Записи про роботу та звільнення керівника вносяться до трудової книжки кадровою службою або уповноваженою особою комунального підприємства на підставі відповідного розпорядження голови територіальної громади.

До керівника можуть застосовуватися дисциплінарні стягнення на підставі розпорядження голови територіальної громади у порядку, передбаченому Кодексом законів про працю України.

Керівник повинен працювати на постійній основі та не може працювати за сумісництвом.

Керівник визначає, планує, здійснює, координує всі види діяльності підприємства. Він організовує роботу і ефективну взаємодію працівників, направляє їх діяльність на досягнення поставлених цілей. Керівник представляє інтереси підприємства у взаємовідносинах з громадянами, юридичними особами та органами державної влади.

Керівник має мати повну вищу освіту, післядипломну освіту в галузі управління та стаж роботи не менше 3-х років.

Головний бухгалтер. Ведення бухгалтерського обліку на комунальному підприємстві “Ковалівське” покладено на головного бухгалтера. Директор підприємства приймає на роботу або звільняє головного бухгалтера за наказом, у відповідності із Кодексом законів про працю України. На посаду головного бухгалтера призначається особа, що має вищу економічну освіту та досвід фінансово-бухгалтерської роботи на керівних посадах від 5-ти років. Головний бухгалтер підпорядковується безпосередньо директорові підприємства. В своїй роботі головний бухгалтер керується чинними законодавчими і нормативно-правовими актами України, в тому числі Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, внутрішніми нормативними документами підприємства.

Бухгалтер здійснює організацію бухгалтерського обліку господарсько-фінансової діяльності підприємства та контроль за використанням трудових,

матеріальних і фінансових ресурсів, схоронністю власності підприємства. Він формує відповідно до законодавства про бухгалтерський облік облікову політику. Виконує роботу по підготовці і прийнятті робочого плану рахунків, форм первинних облікових документів, застосовуваних для оформлення господарських операцій, по яких не передбачені типові форми, розробці форм документів внутрішньої бухгалтерської звітності, а також забезпеченню порядку проведення інвентаризацій, контролю за проведенням господарських операцій, дотримання технології обробки бухгалтерської інформації і порядку документообігу.

На підприємстві “Ковалівське” бухгалтерський облік ведеться методом подвійного запису за певною формою. Кожна господарська операція реєструється в облікових регістрах на дебеті одного і на кредиті другого рахунку в однакових розмірах. Послідовність запису господарських операцій облікові регістри та будова регістрів визначаються формою обліку (порядок узгодження різних видів облікових регістрів, техніки обробки облікових даних, технічних засобів ведення обліку).

Машиніст насосних установок. Під час роботи машиніст насосних установок забезпечує безпечну та безаварійну роботу обладнання. Протягом зміни стежить: за показанням контрольно-вимірювальних приладів, контролює тиск води та справність системи охолодження і мастила агрегатів, дренажних систем; за сталістю тиску в трубопроводі, що нагнітає; контролює відхилення від нормального режиму роботи насосної установки. Виконує дрібний ремонт, регулювання обладнання, ущільнення сальників, очищення водозабірних колодязів та водозбірників.

Схема організаційної структури була змінена підприємством згідно прийнятого рішення сесії Нижньовербізької сільської ради. Підприємство вивело з штатної чисельності посаду “Касир” та одночасно ввело посаду “Контролер водопровідного господарства 3 розряду” рис. 2.2.

ДИРЕКТОР

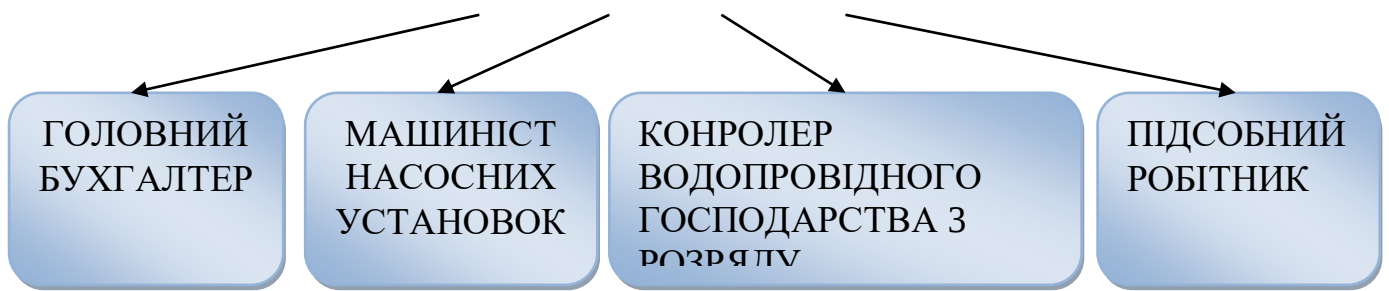

Рис. 2.2. Змінена схема організаційної структури підприємства
(Джерело: сформовано автором)

У випадку введення до штатного розпису нової посади потрібно розробити також посадову інструкцію. Цей документ дозволяє попередити довільне трактування працівниками їхніх повноважень та функцій. В свою чергу посадова інструкція допомагає керівнику підприємства уникнути потреби постійно роз'яснювати працівнику його обов'язки. Даний документ заощадить час нового працівника під час ознайомлення його з посадовими обов'язками.

Власник має в наявності розроблені посадові інструкції працівників відповідно до норм законодавства. Посадові інструкції розробляються для всіх посад зазначених у штатному розписі.

Зазвичай, посадова інструкція розробляється керівником структурного підрозділу або представником кадрової служби. Цей документ затверджується розпорядженням керівника або уповноваженого ним органом. Посадова інструкція має бути доведена до відома працівника під підпис.

Складається посадова інструкція в двох примірниках. Один примірник зберігається у відділі кадрів, а другий – у керівників структурних підрозділів. Працівникові під підпис видається копія посадової інструкції.

Контролер водопровідного господарства 3 розряду. Контролер знімає показання водомірних лічильників усіх систем і калібрів, установлених на водопровідній мережі. В його робочі обов'язки також входить: здійснювання розрахунків за використану воду згідно із чинними тарифами та оформлення рахунків за установленою формою. Він регулює напірні засувки вручну на

водопровідних вводах, а також у колодязях. В належний час plombує обвідні засувки на водомірних вузлах. У випадку, несправності сантехприладів в абонентів, на вводах і на внутрішньодворових мережах, визначає наявність води. Контролер виявляє неоформлених абонентів. Контролює додержання абонентами правил і норм користування водопроводом.

Контролер водопровідного господарства 3 розряду повинен мати повну загальну середню освіту та професійно-технічну освіту або повну загальну середню освіту та професійну підготовку на виробництві, без вимог до стажу роботи.

Підсобний працівник. Робота підсобного працівника полягає у виконанні доручень, завдань, розпоряджень свого безпосереднього керівника. Співробітник повинен знати приписи охорони праці, техніки безпеки. Працівник не володіє певним робочим місцем, але несе відповідальність за використовуваний їм же інвентар. Підсобний працівник отримує інвентар, виконує ряд робіт і відповідає за зберігання інвентарю. Робота підсобним робітником не передбачає наявності певних знань, спеціальної освіти. Трудовий досвід тут теж не потрібен.

Комунальне підприємство “Ковалівське” перебуває на обліку: Державної служби статистики України (дата взяття на облік 27.01.1995 рік).

Майно підприємства перебуває у комунальній власності Нижньовербізької сільської ради і закріплюється за підприємством на праві господарського відання.

Майно підприємства становлять основні фонди та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства.

Джерелом формування майна підприємства є:

- грошові та матеріальні внески Органу управління майном;
- доходи, одержані від надання послуг, реалізації продукції, від інших видів господарської діяльності;
- капітальні вкладення і дотації з бюджету;
- безоплатні або благодійні внески підприємств, організацій, громадян;
- інші джерела, не заборонені чинним законодавством України.

Підприємство виконує роботу, надає послуги на договірній основі в

порядку, що визначається законодавчими актами України.

Підприємство надає послуги водопостачання за цінами і тарифами, що встановлює самостійно або на договірній основі, а у випадках, передбачених законодавством, по цінах встановлених рішенням Нижньовербізької сільської ради чи державних цінах і тарифах. Директор підприємства подає звернення в Нижньовербізьку сільську раду про зміну цін та тарифів. Розглянувши звернення директора КП “Ковалівське” від 06.10.2021р. №61/21, відповідно до вимог Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженого Постановою КМУ від 01.06.2011р. №869 “Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги”, виконавчий комітет сільської ради вирішує розмір цін і тарифів.[17]

Підприємство має право розраховувати, а уповноважені органи влади встановлювати тарифи відповідно до оцінки потреб у відшкодуванні всіх видів витрат, а саме: операційних, фінансових та витрат інвестиційної діяльності. До введення в дію Порядку підприємства планували відшкодування лише тих витрат, які визнаються валовими при розрахунку прибутку – об'єкту оподаткування згідно з Законом України “Про оподаткування прибутку підприємств”. [18]

У Порядку визначено, що виплати на здійснення капітальних інвестицій є складовою тарифу. В сумі цих виплат визначається чистий плановий прибуток. Підприємство може планово розробляти капітальні програми, а не планувати їх впровадження за рахунок прибутку, що планується, виходячи з встановлених граничних норм рентабельності. Значним досягненням такого підходу стало те, що плановий прибуток не буде обчислюватися як відсоток від суми планових витрат. Умовою для включення до тарифу суми планових виплат на здійснення капітальних інвестицій є підготовка основних операційних та фінансових бюджетів, зокрема: бюджету руху грошових коштів, бюджету капітальних інвестицій, прогнозу звіту про фінансові результати. Такі вимоги створюють умови для розвитку практики бізнес-планування, бюджетування та прогнозування. До того ж зазначається, що затвердження планів капітальних інвестицій повинне відбуватися з урахуванням думки споживачів. Це дозволить

демократизувати процес вибору стратегії розвитку комунальних підприємств через залучення громадськості.

Нажаль, дане підприємство нерентабельне. Заборгованість з різниці в тарифах, яка виникла, підлягає відшкодуванню за рахунок коштів державного бюджету. Керуючись ст. 26 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”[19], Нижньовербізька сільська рада вирішила: затвердити Програму відшкодування різниці в тарифах на послуги з централізованого водопостачання для населення села Ковалівка Нижньовербізької сільської територіальної громади в 2022 році; проводити фінансування заходів Програми в межах асигнувань, передбачених на дані цілі у бюджеті Нижньовербізької сільської територіальної громади на 2022 рік.

Від 25 січня 2022 року виконавчий комітет Нижньовербізької сільської ради вирішив: погодити розрахунок з різниці в тарифах комунальному підприємству “Ковалівське” у сумі 9244,26 грн. Фінансовому відділу Нижньовербізької сільської ради профінансувати кошти в сумі 9244,26 грн. на рахунок Нижньовербізької сільської ради для перерахування їх відділом бухгалтерського обліку та звітності на рахунок одержувача комунального підприємства “Ковалівське” для відшкодування витрат, що пов’язані з дією цін/тарифів на житлово-комунальні послуги, нижчих від розміру економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво.

Раніше споживачі приходили безпосередньо на підприємство, щоб оплатити послуги за водопостачання та водовідведення, звернувшись до касира. Останній оформляв прибутково-касовий ордер.

На даний час абоненти здійснюють оплату на розрахунковий рахунок підприємства через АТ КБ “ПРИВАТБАНК”, де вказують найменування організації, код отримувача, рахунок отримувача у форматі IBAN; в призначеннях платежу вказують: за водопостачання (в кого є і водовідведення); особовий рахунок; прізвище та ініціали; вулиця, номер будинку; показник лічильника. Даний спосіб для споживачів є набагато зручніший і швидший через те, що можна оплачувати послуги безпосередньо через мобільний телефон, який мають в

наявності всі. При цьому економиться час, що є дуже важливим аспектом.

Негативною стороною є те, що банк бере проценти за послуги, а це додаткові витрати.

На досліджуваному підприємстві питому вагу у складі основних засобів становлять: будівлі, споруди, машини та обладнання; до інших необоротних матеріальних активів належать: тимчасові споруди, природні ресурси (вода), малоцінні необоротні матеріальні активи (комп'ютер, принтер, столи, шафи). Сума амортизації основних засобів нараховується прямолінійним методом.

Підприємство здійснює операції з готівкою в національній валюті, тому виконує вимоги, встановлені положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні. Згідно з п.п. 2.2. Положення №637 розрахунки готівкою підприємств між собою, а також із фізичними особами, як за рахунок готівкової виручки, так і за рахунок коштів, одержаних із банків здійснюється через касу. [20]

Виробнича діяльність комунальних підприємств, які здійснюють водопостачання та водовідведення потребує наявності засобів праці, натурально речовим складом яких є система водозабору, водоводи, очисних споруджень, насосні станції, будинки, устаткування, транспортні засоби. До головних засобів відносять: обчислювальну техніку, господарський інвентар, засоби автоматики і зв'язку вартістю більше 1000 грн і термін служби яких перевищує 1 рік.

Критерії основних фондів – багаторазова участь у виробничому процесі. Основні фонди частинами переносять свою вартість на вироблену продукцію або послуги, вартісна величина яких зменшується на суму амортизації, а натуральна форма при цьому не змінюється.

Дебіторська заборгованість на даному підприємстві за 2021 рік становить 17800 грн. Згідно даних Балансу за 2021 рік на даному комунальному підприємстві власний капітал включає такі основні елементи:

- Зареєстрований капітал – 12300 грн.
- Резервний капітал – 168000 грн.

- Непокритий збиток – 9700 грн.

Усього: 170600 грн.

Витрати виробництва та фінансові показники діяльності комунального підприємства “Ковалівське” від надання послуг з централізованого водопостачання за підсумками 2021 року:

Відпущено води всього 11 тис. кубометрів, у тому числі:

- населенню – 9,5 тис. кубометрів;
- місцевим бюджетним установам та організаціям – 1,1 тис. кубометрів;
- іншим споживачам – 0,4 тис. кубометрів.

Витрати на надання послуг:

- витрати звичайної діяльності – 549,8 тис. грн.;
- витрати операційної діяльності – 545,4 тис. грн.;
- матеріальні витрати: електроенергія – 84,9 тис. грн.;
- інші матеріальні витрати – 11,5 тис. грн.;
- витрати на оплату праці: керівник, технічні службовці – 188,6 тис. грн.;
- робітники – 99,3 тис. грн.;
- відрахування на соціальні заходи – 81,2 тис. грн.;
- амортизація – 16,6 тис. грн.;
- податки, збори та обов’язкові платежі – 63,3 тис. грн.

Чистий дохід від реалізації послуг на підприємстві за 2021 рік становить – 488,5 тис. грн. Інші операційні доходи:

- дотації з державного бюджету на відшкодування різниці – 5 тис. грн.;
- дотації з місцевого бюджету на відшкодування різниці в ціні – 40,4 тис. грн.

До складу фінансової звітності КП “Ковалівське” входить:

- форма №1 Баланс (Звіт про фінансовий стан) (Додаток 8);
- форма №2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (Додаток 9);
- Звіт за формою №2ТП-водгосп (річна) від водокористувачів.

Відповідно до закону України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни”:

1. Статистична та фінансова звітність в документальній або електронній

формі подається до органів державної статистики протягом 3 місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності.

2. У період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом 3 місяців після його завершення, не застосовується адміністративна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності.

3. Респонденти, які не мають фізичної можливості протягом року, визначеного Законом, подати звітність у зв'язку з безпосередніми наслідками їх участі у бойових діях, звільняються від адміністративної відповідальності та подають звітність чи документи не пізніше 30 календарних днів з дня закінчення наслідків, які унеможливили її подання.

4. У період дії воєнного стану або стану війни органи державної статистики не здійснюють перевірки щодо своєчасності та повноти подання звітності.

Водночас ОДС продовжують здійснювати свої функції та наразі приймають звітність від респондентів, які мають змогу її подати (в електронній або паперовій формі).[44]

Питоною вагою джерела надходження грошових коштів є оплата споживачів за послуги водопостачання та водовідведення, а також дотації.

2.2. Аналіз господарської діяльності комунального підприємства “Ковалівське”

Проведення оцінки структури трудових ресурсів комунального підприємства “Ковалівське”.

Дані для проведення оцінки структури трудових ресурсів досліджуваного підприємства взято з штатного розпису і наведено у Таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Оцінка структури трудових ресурсів

Показники	Минулий рік		Звітний рік		Відхилення, %	
	чол.	%	чол.	%	чол.	%

Всього:	5	100%	5	100%	0	100%
- керівник, технічні службовці	3	60%	4	80%	+1	133%
- робітників	2	40%	1	20%	-1	50%

(Джерело: сформовано автором з посиланням на додатки 5, 6, 7)

Виходячи з проведених розрахунків ми бачимо, що відсоток робітників немає значної питомої ваги у структурі чисельності всіх працівників та зменшився на 50%, загальна чисельність працівників не змінилась. Чисельність технічних службовців збільшилась на 33%.

Наступний етап - здійснення аналізу руху робочої сили на підприємстві і представлено у таблиці 2. Дані взято з штатного розпису підприємства.

Таблиця 2.2

Аналізу руху робочої сили на підприємстві

№	Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення %
1	Середньооблікова кількість працівників	5	5	-
2	Прийнято – разом	-	1	100
3	Вибуло – разом:	-	1	100
	з них:			
	за власним бажанням	-	1	100
	за порушення трудової дисципліни	-	-	
4	Коефіцієнт обороту по прийому	-	0,2	100
5	Коефіцієнт обороту по вибуттю	-	0,2	100
6	Коефіцієнт плинності кадрів	-	0,2	100
7	Коефіцієнт постійності персоналу	1	1	-

(Джерело: сформовано автором з посиланням на додатки 5, 6, 7)

З наведених даних таблиці можна зробити висновок: загальна чисельність працівників порівняно з попереднім роком не змінилась, було звільнено 1 працівника і прийнято на роботу теж 1 працівника,

щовідповідно вплинуло на коефіцієнти оборотів по прийому та вибуттю, та плінність кадрів. Коефіцієнт постійності вказує на те, що працівники постійно працюють і це добрий показник для діяльності підприємства.

Наступний етап - виконання аналізу продуктивності праці на підприємстві. Дані для проведення аналізу взято з штатного розпису та форми №2 Звіт про фінансові результати. Аналіз наведений у таблиці 3.

Таблиця 2.3

Аналізу продуктивності праці

№	Показники	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення (+/-)
1	Обсяг наданих послуг за водопостачання, грн	450800	498900	+48100
2	Середньомісячна чисельність працівників:	5	5	-
	в т.ч. робітників	2	1	-1
3	Середня тривалість робочого дня (год)	8	8	-
4	Середнє число днів роботи на 1 робітника	248	250	+2
5	Питома вага робітників в списку працюючих	0,40	0,20	-0,20
6	Сер.-годинний виробіток робітника, грн.	113,61	249,45	+135,85
7	Сер.-денний виробіток робітника, грн.	1817,74	1995,60	+177,86
8	Середньорічний виробіток робітника, грн.	225400	498900	+273500
9	Сер.-річний виробіток 1 сер.-спис. працюючого, грн.	90160	99780	-9620,00

(Джерело: сформовано автором з посиланням на додатки 5, 7, 9)

З наведених даних спостерігаємо зміну середньорічного виробітку одним працівником.

Наступним етапом розрахуємо вплив факторів, способом ланцюгових підстановок.

Таблиця 2.4

Вплив факторів на середньорічний виробіток працівника

	ПВ	Д	Т	СВ	РВ	Відхилення (+/-)
Минулий рік	0,40	248	8	113,61	90160,00	
1 підстановка	0,20	248	8	113,61	45080,00	-45080,00
2 підстановка	0,20	250	8	113,61	45444,00	+364,00
3 підстановка	0,20	250	8	249,45	99780,00	+54336,00
Разом						-9620,00

(Джерело: сформовано автором з посиланням на таблицю 3)

Отже, середньорічний виробіток одним працівником зменшився на 9620 грн на що вплинули такі фактори як, зменшення питомої ваги робітників у списку працюючих на 0,20, збільшення середнього числа днів роботи на 2 дні. Виявлено резерви – збільшення питомої ваги робітників у списку працюючих, збільшення середньогодинного виробітку робітника, шляхом набір нових робітників з навичками на рівні власних робітників.

Проведення розрахунку відносного вивільнення робочої сили на підприємстві.

Таблиця 2.5

Розрахунок відносного вивільнення робочої сили

Показники	Минулий рік	Звітний рік
Обсяг товарної продукції (тис. грн.)	450,8	498,9
Середньоспискова чисельність працівників (чол.)	5	5
Середньорічний виробіток 1 працівника (грн.)	90,16	99,78
Середньорічна кількість працівників на обсяг виробництва по виробітку минулого року (чол.)	-	5,53

Відносне вивільнення працівників (чол.)	-	0,47
---	---	------

(Джерело: сформовано автором з посиланням на додатки 5, 7, 9)

Провівши розрахунки у таблиці 5, можна зробити висновок, щоб надати послуги вартістю 4,9 тис. грн., за минулорічним виробітком потрібно 5 або 6 працівників. Відносне вивільнення працівників показує можливе збільшення кількості на 1 працівника.

Наступний етап - проведення аналізу динаміки отриманих доходів досліджуваного підприємства і наведений в таблиці 2.6

Таблиця 2.6

Аналіз динаміки отриманих доходів

Роки	Доходи підприємства, тис. грн.	Темпи росту, %	
		Базисні	Ланцюгові
2018	478,3	100%	100%
2019	460,6	96,3%	96,3%
2020	450,8	94,3%	97,9%
2021	498,9	104,3%	110,7%

(Джерело: сформовано автором з посиланням на додаток 9)

Розраховані темпи росту як базисні так і ланцюгові свідчать про коливання доходів. Ланцюговий темп росту показує що у 2021 році було найбільше зростання доходів на підприємстві.

Проведення аналізу отриманих доходів за структурою на основі даних таблиці 2.7

Таблиця 2.7

Аналіз доходів за структурою

Показники	Розмір, тис. грн.		Частка, %		Відхилення (+,-)	
	Попер.	Звіт-ний	Попер.	Звіт-ний	тис. грн.	%
Дохід від основної діяльності	450,8	498,9	100%	110,6%	+48,1	+10,6%

Дохід від іншої операційної діяльності	24,3	45,4	100%	186,8%	+21,1	+86,8%
Дохід від фінансової діяльності	-	-	-	-	-	-
Дохід від інвестиційної діяльності	-	-	-	-	-	-
Дохід від звичайної діяльності	475,1	544,3	100%	114,6%	+69,2	+14,6%

(Джерело: сформовано автором з посиланням на додаток 9)

Згідно даних таблиці дохід за звітний період на підприємстві збільшився на 10,6%, дохід від іншої операційної діяльності збільшився 86,8%, а дохід від звичайної діяльності збільшився на 14,6%, що є позитивним явищем для підприємства.

Наступний етап - проведення оцінки впливу факторів на зміну виручки від реалізації послуг за водопостачання у таблиці 2.8

Таблиця 2.8

Дані для оцінки впливу факторів на зміну виручки від реалізації

Вид послуг	Обсяг реалізації, тис. м куб.		Тариф, грн.		Дохід від реалізації, тис. грн.		Відхилення (+/-)
	Мин. рік	Звіт. Рік	Мин. рік	Звіт. Рік	Мин. Рік	Звіт. Рік	
Водопостачання	11,8	11,0	36,00	43,20	424,8	475,2	50,4
у тому числі:							
Населенню	9,8	9,5	36,00	43,20	352,8	410,4	57,6
Державним бюджетним установам та організаціям	1,3	1,1	36,00	43,20	46,8	47,52	0,72
Іншим споживачам	0,7	0,4	36,00	43,20	25,2	17,28	-7,92

(Джерело: сформовано автором з посиланням на додаток 9)

Дохід від надання послуг за водопостачання за звітний рік порівняно з

попереднім зменшився на 50,4 тис.грн.Це відбулося по причині зменшення обсягів споживання води населенням та іншими споживачами.

На рис.2.3. зображено рівень дотацій на комунальному підприємстві “Ковалівське”, можна зробити аналіз - відносно листопада в грудні 2021 року сума дотацій зменшилась в 0,56 разів, в січні 2022 року сума дотацій різко збільшилась в 2,16 разів, в в 0,73 березні –зменшилась рази, а у квітні – збільшилась в 1,47 рази.

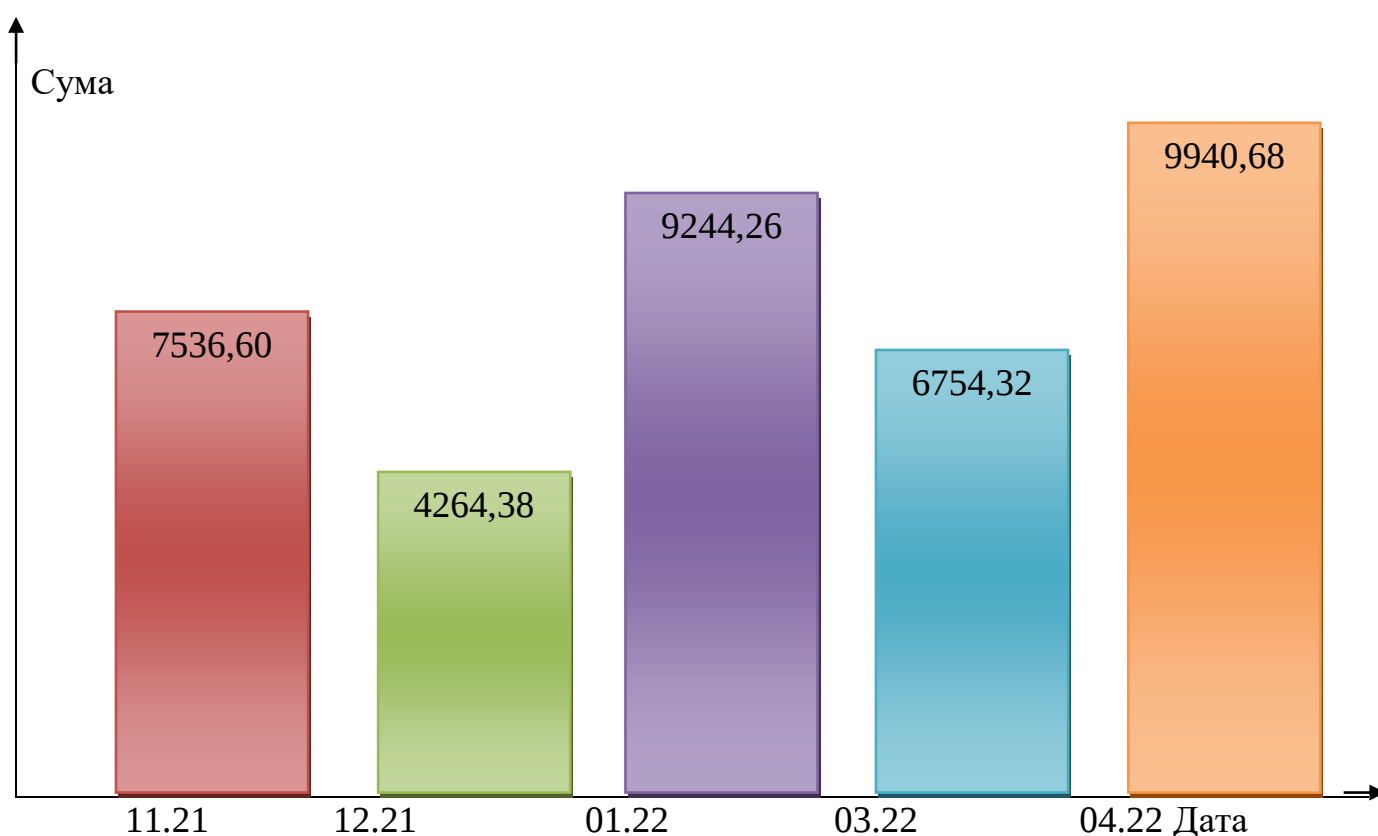

Рис. 2.3. Рівень дотацій на комунальному підприємстві“Ковалівське”
(Джерело: сформовано автором)

Наступний етап – проведення аналізуактиву балансу в таблиці2.9

Таблиця 2.9

Аналіз структуриактиву балансу

Статті активу	Сума, тис. Грн.	Структура, %
---------------	-----------------	--------------

	2020	2021	Відхилення		2020	2021	+ / –
			+ / –	%			
Основні засоби	164,8	144,0	-20,0	87,4	87,80	79,56	-8,24
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	10,6	17,8	7,2	167,9	5,65	9,84	4,19
Грошові та їх еквіваленти	8,3	10,0	1,7	120,5	4,42	5,52	1,10
Витрати майбутніх періодів	4,0	9,2	5,2	230,0	2,13	5,08	2,95
Необоротні активи	164,8	144,0	-18,3	87,4	87,80	79,56	-8,24
Оборотні активи	22,9	37,0	12,4	161,6	12,20	20,44	8,24
Валюта балансу	187,7	181,0	-5,9	96,4	100	100	

Провівши аналіз активів підприємства за 2021 рік порівняно з 2020 роком можна зробити висновок про зменшення валюти балансу, збільшення дебіторської заборгованості, витрат майбутніх періодів та зменшення основних засобів, негати́вним явищем для підприємства, збільшення грошових коштів – позитивне явище для підприємства.

Проведення аналізу структури пасиву балансу у таблиці 2.10

Таблиця 2.10

Аналіз структури пасиву балансу

Статті пасиву	Сума, тис. грн.				Структура, %		
	2020	2021	Відхилення		2020	2021	+ / –
			+ / –	%			
Зареєстрований капітал	12,3	12,3	-	-	6,55	6,80	0,25

Резервний капітал	175,7	168,0	-7,7	95,6	93,61	92,82	-0,79
Непокритий збиток	(4,3)	(9,7)	(5,4)	225,6	2,29	5,36	3,07
Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	4,0	-	-4,0	100	2,13	-	-2,13
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	-	10,4	10,4	100	-	5,74	5,74
Власний капітал	183,7	170,6	-13,1	92,9	97,87	94,26	-3,61
Залучений капітал	4,0	10,4	6,4	260	2,13	5,74	3,61
Валюта балансу	187,7	181,0	-6,7	96,4	100	100	

(Джерело: сформовано згідно додатку 8)

Провівши аналіз структури пасиву балансу можна зробити висновок: зменшення валового капіталу та збільшення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги це - негативним явищем для підприємства, а зменшення довгострокових зобов'язань, цільового фінансування та забезпечення є позитивним явищем.

Необхідно приділити увагу дебіторській заборгованості. Відносно даної проблеми є два шляхи вирішення: лібералізація до умов кредитування та встановлення більш жорстких умов.

Підприємство не має дочірніх підприємств та консолідовану звітність не складає.

У складі оборотних засобів підприємства відсутня сировина, майже відсутні основні матеріали та напівфабрикати, а теж відсутня готова продукція на складі. Реалізація і транспортування продукції безпосередньо споживачам здійснюється підприємством без посередників. Дане підприємство отримує плату за реалізовану продукцію та послуги після закінчення певного періоду часу.

Управлінський персонал вважає, що веде діяльність у відповідності до діючого законодавства та виходить із припущення, що підприємство і надалі буде функціонувати в майбутньому.

Діяльність підприємства знаходиться та продовжуватиме знаходитися в найближчому майбутньому під впливом: безперервної політичної та економічної складної ситуації в країні, постійного коливання курсу іноземних валют, постійного збільшення вартості енергоносіїв, а також під впливом військового протистояння.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Одним із найважливіх чинників зовнішнього середовища людини є вода. Вода життєво необхідна людині для питних потреб, підтримування санітарного і комунального благоустрою, використання у промисловості та сільському господарстві, захисту від пожеж та для охорони навколишнього середовища. Потребу у воді забезпечує водопостачання, яке здійснює комунальне підприємство.

Стиль управління підприємством є демократичним. Керівник надає підлеглим можливість самостійності відповідно до їх кваліфікації і функції, які вони виконують. Прагне залучити їх до таких видів діяльності, як визначення цілей, планування та оцінка роботи, підготовка та прийняття рішень, з повагою ставиться до працівників.

Прибуток формується з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат, витрат на оплату праці, податків. Чистий прибуток утворюється за рахунок реалізації послуг по водопостачанню та водовідведенню населенню, місцевим бюджетним установам та організаціям, іншим споживачам.

Місячний тариф за водопостачання становить 43,20 грн за кубометр. Населення села Ковалівки 1150 осіб. В місяць одна особа споживає приблизно 1

кубометр. Щомісяця дохід від розподілу води становить 49680 грн.

Перерозподіляється чистий прибуток на оплату заробітної плати працівникам підприємства, на оплату комунальних послуг та податки. На підприємстві використовують підрядний спосіб проведення ремонту основних засобів. Такі ремонти фінансуються за рахунок собівартості послуг з водопостачання та водовідведення.

Враховуючи проблеми комунального підприємства, держава надає йому тимчасові пільги зі сплати ПДВ. Підприємство сплачує ПДВ в бюджет за датою надходження коштів, а не за першою датою. Під час воєнного стану підприємство звільнене від сплати ПДВ.

У разі збитку поступають дотації від держави та місцевого самоврядування, тобто Нижньовербізької сільської ради.

На рентабельність активів впливає їх оборотність, тому потрібно підвищувати оборотність залучених ресурсів.

Актуальним сучасним питанням діяльності комунального підприємства, спеціалізованого по водопостачанню і водовідведенню є підвищення якості надаваних споживачам послуг та фінансове оздоровлення. Досягнути такої мети можна за допомогою: покращення рівня роботи підприємства зі збором платежів, удосконалення організації роботи зі споживачами; покращення структури управління підприємством.

РОЗДІЛ 3

Розроблення інноваційного проєкту та проведення його оцінки

3.1. Проєкт інноваційного розвитку для успішної інноваційної діяльності КП “Ковалівське”

Інновації в діях.

1. Автоматизація бухгалтерського обліку. Перш за все обов’язково необхідно автоматизувати бухгалтерський облік. Точність, оперативність, швидкість надання економічної інформації є важливим аспектом для успішного розвитку підприємства. Перехід до автоматизованого бухгалтерського обліку потрібно організувати поетапно. Доцільно його розпочати до початку звітного періоду, оскільки в якості вихідної інформації для введення її в комп’ютер є Баланс форма №1 “Звіт про фінансовий стан”.

Важливим етапом для автоматизації обліку є проведення правильної оцінки складу та обсягу необхідного документообігу, визначення переліку документів, які мають вестися в електронній формі, а які в паперовій. На підприємстві є наявності комп’ютер та принтер. Потрібно встановити програму “1С: Бухгалтерія” або програму “Парус-Підприємство” та “Excel”. Програма “1С: Бухгалтерія” забезпечує вирішення різних завдань бухгалтерії підприємства.

Система надає можливість працювати з даними однієї бази на роботі, в віддаленому місці, або вдома. В наш час, працюючи бухгалтером, навряд чи можна обійтися без такої програми як 1С та допомоги програми Excel тому, що робота бухгалтера полягає у великій кількості підрахунків і документацій. Можливості програми спрощують багато завдань цієї спеціалізації. Програма “Парус-Підприємство” використовується малими та середніми підприємствами для організації бухгалтерського та податкового обліку. Виконує облік основних засобів, господарських операцій, податкових накладних, облік каси та поточних рахунків в банку, матеріальних цінностей та інше.

2. Створення веб-сайту підприємства.

Веб-сайт – це сукупність програмних та апаратних засобів з унікальною адресою в мережі Інтернет разом з інформаційними ресурсами, що перебувають у розпорядженні підприємства та забезпечують доступ юридичних і фізичних осіб до цих інформаційних ресурсів, та інші та інші інформаційні послуги через мережу Інтернет.

Облік створення сайту. При створенні веб-сайту витрати можна відобразити двома способами: відразу списати їх на витрати підприємства чи капіталізувати, визнавши веб-сайт нематеріальним активом. Згідно п. 4 П(С)БО 8 “Нематеріальні активи”, нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований.

В балансі нематеріальний актив відображається у разі існування ймовірності отримання майбутніх економічних вигод, пов’язаних з його використанням, його вартість може бути достовірно визначена.

На рахунку 154 “Придбання (створення) нематеріальних активів” відображаються всі витрати, які були витрачені на створення веб-сайту. Вводимо в експлуатацію нематеріальний актив на підставі “Акта введення в господарський оборот об’єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів” (типова форма № НА-1). Інформація з Акта заноситься в Інвентарну картку. Ці витрати відображаються на субрахунку 125 “Авторське право на суміжні з ним права”. Амортизацію нараховуємо прямолінійним методом. Строк корисного

використання встановлюємо 5 років. Амортизаційні відрахування проводяться до досягнення залишковою вартістю нульового значення.

Створення доменного ім'я. Доменне ім'я являє собою адресу (ім'я) сайту в мережі Інтернет, яка складається з літер і цифр. Доменні імена є унікальними.

Доменне ім'я нашого підприємства – kr.kovalivske.com.ua

Витрати пов'язані з реєстрацією доменного імені відносяться до витрат майбутніх періодів. Доменне ім'я реєструється на один рік (або більше), рахунок сплачується відразу за весь період користування. Дані витрати відображаються на рахунку 39 “Витрати майбутніх періодів”, а в подальшому поступово списуються на витрати на збут. На рахунку 93 “Витрати на збут” відображаються витрати, пов'язані з адмініструванням (плата за хостинг, заробітна плата веб-майстра).

Таблиця 3.1

Кориспонденція рахунків щодо створення веб-сайту

№ з/п	Зміст господарської операції	Кориспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1.	Підписано акт виконаних робіт на створення сайту	154	631
2.	Відображено податковий кредит	641	631
3.	Отримано документи на доменне ім'я	39	631
4.	Відображено податковий кредит	641	631
5.	Введено в експлуатацію нематеріальний актив	125	154
6.	Сплачено заборгованість згідно акту виконаних робіт	631	311
7.	Нарахована заборгованість за хостинг	93	631
8.	Відображено податковий кредит	641	631
9.	Нараховані зобов'язання, пов'язані з оплатою послуг адміністрування вебсайту	93	631
10.	Відображено податковий кредит	641	631
11.	Сплачено за хостинг та за послуги адміністрування веб-сайту	631	311

(Джерело: сформовано автором з використанням Плану рахунків бухгалтерського обліку [52])

Приклади вигляду деяких сторінок на нашому веб-сайт наведені в додатках 6, 7, 8, 9.

3. На підприємстві є проблема з дебіторською заборгованістю, відповідно, фінансовий результат – збиток.

Можливі шляхи покращення ситуації:

- 1) Потрібно створити електронну базу споживачів.
- 2) Відвідати боржників, вияснити ситуацію по якій причині не сплачується вчасно абонплата за водопостачання.
- 3) Необхідно вжити усіх можливих заходів щодо здійснення споживачами онлайн платежів.
- 4) Необхідно потурбуватись про людей похилого віку і допомогти їм оплатити комунальні послуги.

4. Введення краудфандингу для покращення благоустрою села.

При виборі краудфандинг-порталу потрібно звернути увагу на вказану умовами платформи наявність у жертводавців і самої платформи відсутність пайової участі в капіталі нашої майбутньої компанії (з їх боку меценатство). Назва нашої проєкту “Моя рідна Ковалівка”.

Краудфандинг – це дієвий інструмент залучення коштів, які орієнтовані на вирішення проблеми чи винайдення чогось нового. Краудфандинг дає можливість включати громадськість до співтворення. Кожна бажуюча людина, якій до вподоби наш проєкт, може зробити внесок в нашу організацію. Першим кроком може бути проектування та побудова дитячого та спортивного майданчика для дітей села Ковалівки.

5. Впровадження сучасних технологій мають здатність значно полегшити роботу підприємства. Особливо коли мова йде про великі обсяги даних, картографування численних об'єктів, збір, систематизацію та аналіз отриманої інформації. Для цих потреб існують спеціальні геоінформаційні системи. Вони

забезпечують збір, зберігання, аналіз та графічне представлення просторових даних, зокрема інженерних мереж та пов'язаної з ними інформації.

Дана система надає можливість перегляду фактичних водопровідних і каналізаційних мереж. Важливу роль відіграють швидкі прийняття правильних технічних рішень при ліквідації аварійних ситуацій, контроль аварійності мереж та перевірку системи водопостачання на надійність

Модернізована аналітична система контролю тиску у водопровідній мережі села забезпечить аналіз стану водопровідної мережі в реальному часі в залежності від змін тиску в тому числі за зонами водопостачання, диктуючими точками та іншими параметрами, формує повідомлення в залежності від рівнів тривоги.

Керування інфраструктурою систем водопостачання і водовідведення є досить складним технологічним завданням для багатьох населених пунктів. Географічні інформаційні системи виступають потужним, доступним інструментом для органів місцевого самоврядування, які шукають рішення щодо управління комунальними активами.

6. Вільні фінансові ресурси населення у вигляді банківських вкладів у десятки разів перевищують інноваційні потреби галузі. Виявленні тенденції домашніх господарств до заощадження й кредитування послужили підставою розглядати населення – споживачів житлово-комунальних послуг – як потенційних інвесторів інноваційної діяльності підприємств галузі. Стимулювання споживачів житлово-комунальних послуг до інвестування у модернізацію технологій шляхом упровадження інноваційних проектів на комунальному підприємстві.

7. Комунальне підприємство на законодавчому рівні мають інформувати споживачів про зміни тарифів та обмеження у наданні послуг. Таку інформацію комунальне підприємство може розмістити на офіційній інтернет-сторінці місцевої влади, у місцевій газеті, на своїх інтернет сайтах, на сторінці у соціальній мережі.

Стараннями органів місцевої виконавчої влади, обласних і міських комунальних підприємств можна досягти спрямованості на поліпшення

технічного стану водопровідно-каналізаційних систем та забезпечення їх надійної та ефективної роботи. Тим самим можна досягти зменшення ресурсоспоживання, непродуктивних витоків, зменшення норми водоспоживання до санітарних вимог, що в свою чергу, дозволить зменшити навантаження на очисні споруди водопостачання та каналізації.

Для вирішення вищенаведених завдань необхідно:

1. Забезпечити на рівні підприємства водопровідно-каналізаційного господарства:

- розробку і впровадження стратегічного плану розвитку підприємств;
- проведення енергетичного аудиту систем водопостачання та водовідведення;
- обов'язковий технологічний облік води на всіх ділянках подачі води: добування, транспортування та реалізації споживачам;
- технічне переоснащення на основі широкого застосування зарубіжних та вітчизняних науково-технічних досягнень, удосконалення режимів роботи насосів, регулювання тиску в мережах та на вводах в будинки, санації водопровідних мереж.

2. Забезпечити на місцевому рівні:

- коригування місцевих програм енергозбереження, розширення мережі сервісних центрів з технічного обслуговування та перевірки засобів обліку води;
- створити умови для залучення інвестицій у розвиток, реконструкцію та технічне переснащення систем водопостачання та водовідведення;
- розроблення та встановлення економічно та технічно обґрунтованих нормативів використання води на підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства з визначенням норм втрат та не облікованих витрат з систем подачі і розподілу питної води.

Перспективний шлях для вирішення питань сталого

енергозабезпечення держави та поліпшення екологічного середовища є збільшення обсягів використання нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії у комунальному господарстві та побуті: вітроенергетика, сонячна енергетика, біоенергетика. Нетрадиційні і поновлювані джерела є практично невичерпними. Вони не забруднюють навколишнє середовище, їх потенціал майже незмінний в часі. А також важливим є те, що вони не потребують спеціального видобутку і транспортування.

3.2. Оцінка проєкту інноваційного розвитку підприємства

Важливу роль у сфері життєзабезпечення міст і сіл країни відіграють комунальні підприємства. Підприємства, діяльність яких направлена на задоволення першочергових потреб населення і створення необхідних умов для функціонування усіх галузей господарства.

Оцінка ведення автоматизації бухгалтерського обліку.

Автоматизація бухгалтерського обліку та впровадження різноманітних інформаційних систем на сьогодні є однією з найважливіших задач підприємства. Раніше, до виникнення комп'ютерних програм, необхідно було вручну вираховувати дані, складати звітність, баланси. Всі ці процеси є досить трудомісткими і відповідно займають багато часу. Також при даній роботі виникають різноманітні арифметичні помилки, які не дозволяють об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства. Звичайно, ні одна комп'ютерна програма не може замінити обізнаного бухгалтера. Перевага в автоматизації – можливість уникнути помилок у звітності, що запобігає виникненню санкцій та штрафів зі сторони податкової, полегшення ведення та підвищення оперативності обліку, скорочення рутинних операцій, заощадження робочого часу, що є дуже важливим аспектом. Результат – можливість об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства та його перспективи в майбутньому періоді.

Оцінка створення веб-сайту підприємства.

Створення веб-сайту підприємства надасть можливість в будь-який час і в

будь-якій точці країни, будь-якому споживачу: населенню, підприємству чи організації надання корисної інформації щодо користування послугами комунального підприємства. Це може бути: оформлення договорів на надання послуг, подання показників лічильників, ставки тарифів, оплата послуг онлайн, відповіді на запитання та прохання, які цікавлять споживачів, пропозиції від споживачів, події, що відбуваються на підприємстві.

Стимулювання споживачів житлово-комунальних послуг до інвестування у модернізацію технологій шляхом упровадження інноваційних проєктів. Дана мотивація забезпечить гарантію задоволення прагнень споживачів для одержання послуг вищої якості завдяки впровадженню інноваційних проєктів, гарантії повернення інвестованих споживачами коштів за допомогою зарахування цих коштів як оплати за подальше користування ними, гарантії надання економічних вигід у вигляді дивідендів на вкладений капітал у випадку реалізації інноваційного проєкту.

Своєчасне інформування споживачів про зміну тарифів на споживання води та повідомлення про ремонтні роботи надасть позитивний ефект підприємству. Лише одиниці наймають спеціалістів зі зв'язків з інформаційним простором та громадкістю. Зневажливе ставлення до ролі комунікацій в діяльності комунального підприємства часто призводить до ситуації, коли підприємство не стає окремим суб'єктом інформаційного простору в громаді, не підтримує прямі комунікації зі своїми споживачами. А відповідно, не пояснює ситуацію щодо проблем і витрат, які постають на підприємстві у процесі діяльності. Таке підприємство не формує групу прихильників серед населення. У разі будь-якої затримки водопостачання води чи надання послуг підприємство отримує гостру та негативну реакцію від споживачів. Висновок – необхідно налагодити та підтримувати комунікативний зв'язок з споживачами, що забезпечить можливість зменшити взаємні претензії, уникнути конфліктних ситуацій.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Актуальним сучасним питанням діяльності державних комунальних підприємств водопостачання і водовідведення є підвищення якості надаваних споживачам послуг та фінансове оздоровлення. Досягнути такої мети можна за допомогою: покращення рівня роботи підприємств зі збором платежів, удосконалення організації роботи зі споживачами; покращення структури управління підприємством.

Комунальне підприємство потребує негайних інновацій інвестицій. Потрібна комплексна механізація і автоматизація процесів водопостачання. Та комплекси технічних засобів, етапи проектування, а відповідно і вимоги до якості пристроїв для автоматизації. Інноваційний проєкт дозволить відчутти економічний ефект стійкого інноваційного розвитку на короткостроковому проміжку часу завдяки автоматизації та нововведенням.

ВИСНОВКИ

В процесі виконання бакалаврської роботи було досліджено напрямки забезпечення інноваційного розвитку на підприємстві. Дослідження базується на результатах діяльності комунального підприємства “Ковалівське” у водній галузі економіки. На основі оцінки зовнішнього та внутрішнього середовища, рівня господарської та інноваційної діяльності підприємства було розроблено рекомендації щодо впровадження проєкту з забезпеченням стійкого інноваційного розвитку.

Стійкий інноваційний розвиток буде забезпечений шляхом введення інновацій, авторизації бухгалтерського обліку, покращення якості надання послуг. Проведений аналіз фінансових результатів свідчить про те, що наявність дебіторської заборгованості на досліджуваному підприємстві спричиняє фінансовий результат – збиток. Перш за все необхідно налагодити взаємозв’язок і взаєморозуміння зі споживачами, враховуючи складну економічну ситуацію в країні. Впровадження краудфандингу на підприємстві дозволить покращити благоустрій села та налагодити взаємодовіру відносин між споживачами і

комунальним підприємством.

Інноваційний розвиток є основою динамічної стійкості та ефективності підприємства.

Слід зазначити, що фінансово-господарський стан комунального підприємства залишається незадовільним в першу чергу через невідповідність тарифів на послуги економічно обґрунтованим витратам. Зазвичай до збитковості підприємства призводить беззаперечний факт існування механізму перехресного субсидування під час формування та встановлення тарифів для населення та комерційних споживачів, а також складність й тривалість процедури затвердження тарифів. Можна зробити висновки із наведеного вище, що економічні перетворення на підприємстві водопостачання неможливі без впровадження нової ефективної системи ціноутворення як передумови впровадження державно-приватного партнерства. Застосовуючи мотивуючу функцію тарифу можна досягти впровадження ресурсозберігаючих технологій, зменшення собівартості наданих послуг, підвищення їх рівня рентабельності, а відповідно й підвищення рівня прибутковості підприємства. На сьогодні державно-приватне партнерство є одним з дієвих засобів залучення коштів для модернізації об'єктів.

Державно-приватне партнерство розглядається як один із напрямків стабільності та розвитку діяльності підприємства та взаємодії його з державою. Створення проєктів з цінністю одночасно для трьох сторін відкриє нові можливості, як для бізнесу та для влади, так і для суспільства.

Створення сучасної системи державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності дозволить вийти на новий технологічний рівень, підвищити конкурентоздатність вітчизняного виробника, забезпечити стабільну зайнятість населення та спрямувати кроки шляху до побудови країни з стабільним добробутом.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України “Про інноваційну діяльність” №40-IV від 04.07.2002 р.
2. Йозеф А. Шумпетер / Теорія економічного розвитку: Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Пер. з англ. В. Старка. - К.: Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”, 2011р.-242с.
3. Легомінова С. / Докторська дисертація / Управління конкурентними перевагами телекомунікаційних підприємств: теорія і методологія.
4. Наказ Державного комітету України з питань науки, інновацій та інформатизації від 13.09.2010 р. № 18 [Електронний ресурс].
URL:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN58763.html
5. Столярчук Н.М. Облік комерційного використання інноваційної продукції. Облік і фінанси 2015р. 55-61с.
6. Сазонов Р.В. / Проблеми організації обліку витрат інноваційної діяльності та шляхи їх вирішення / Економічні науки випуск 11 (41) 2014р. 432с.
7. П(С)БО 8 “Нематеріальні активи” від 18 жовтня 1999 р. № 242
8. П(С)БО 16 “Витрати” від 31 грудня 1999 р. № 318

9. Наказ Держкомстат України від 01.10.2008р. №361 “Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N1-інновація”
10. Грицай О.І. Напрями удосконалення обліку витрат на інноваційні процеси / Вісник Національного університету “Львівська політехніка” – 2010р. – № 683 – 253с.
11. Пухтаєвич Г.О. Аналіз національної економіки / Методи аналізу інноваційної діяльності – 2003р.
12. Гриньов А.А. Інноваційний розвиток промислових підприємств. Харків – 2003р. – 308 с.
13. Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності Навчальний посібник – 2005р. – 400с.
14. О.О. Скорик “Вплив інновацій на життєвий цикл підприємства” 2015р.
- 15.Л.С. Шатковська, Т.Г. Камінська “Облік і фінанси АПК: Освітній портал”
16. Чернобай Л. “Інноваційна діяльність підприємств: сутнісна характеристика та проблеми її активізування”. 2012 р.
17. Постанова КМУ “Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги” від 01.06.2011р. №869
18. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств”
19. ст. 26 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”
20. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні №637 від 15.12.2004р.
21. Іщенко Я.П. Особливості обліку витрат інноваційної діяльності / [Електронний ресурс] / Я.П. Іщенко, В.А. Шуляк, Я.О. Яковенчук. / - Режим доступу:<http://intkonf.org/ischenko-yakovenchuk-yao-shulyuak-va-osoblivosti-obliku-vitrat-innovatsiynoyi-diyalnosti/>
22. Вісник студентського наукового товариства “ВАТРА” Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2015р.- Вип.26.-694с.
23. Оцінка та облік інноваційних проєктів та програм, які капіталізуються /

І.В. Мельничук / 2011 р. – № 2.– 31-36с.

24. П(С)БО 7 “Основні засоби” затверджено наказом Мініну від 27.04.2000 р. № 92.

25. П(С)БО 9 “Запаси” затверджено наказом Мініну від 20.10.1999 р. № 246.

26. П(С)БО 31 “Фінансові витрати” затверджено наказом Мініну від 28 квітня 2006 року № 415.

27. Закон України “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків” від 16.07.1999 № 991-XIV.

28. П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції” затверджено наказом Мініну від 26 квітня 2000 року № 91.

29. Н. Краус, К. Краус “Реалізація інноваційного проєкту підприємницькою структурою в рамках дії “вітряка інновацій” 2016 р.

30. Аналіз національної економіки / Методика аналізу інноваційної діяльності / 2003 р.

31. Березовська Л.О. Керування інтелектуальною власністю в інноваційному підприємстві / Оцінка ефективності інноваційної діяльності / Показники ефективності інноваційної діяльності. 2021 р.

32. Економіка і фінанси підприємства: підручник / Н. М. Суліма, Л. М. Степасюк, О. В. Величко ; Національний університет біоресурсів і природокористування України. - 2015. - 466 с.

33. Державне регулювання економіки / Стельмахук А.М., Навчальний посібник. - Тернопіль : ТАНГ, 2000р. - 315 с.

34. Микитюк П.П. “Інноваційний розвиток підприємства” 2015р. 224с.

35. Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування / Особливості розвитку інноваційної діяльності країн світу / Д.І. Бойко, 2017р., 77с.

36. Петрова В. Ф. “Фінансовий аналіз” / Харків. ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 138 с.

37. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: Підручник. – Суми: ВТД

—Університетська книга, 2010 р. – 334 с.

38. Алексеева М.Б. “Аналіз інноваційної діяльності”, - 2016р.

39. Стаття 17 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” доповнена частиною другою згідно із Законом № 1774-VIII від 06.12.2016р.; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1320-IX від 04.03.2021р.

40. OECD, 2005, “The Measurement of Scientific and Technological Activities: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data: Oslo Manual, Third Edition” prepared by the Working Party of National Experts on Scientific and Technology Indicators, OECD, Paris, para. 149.

41. ECD, Eurostat. Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities, OECD Publishing, Paris/Eurostat, Luxembourg. 2018.

42. KhorakianAlireza. Developing a conceptual framework for integrating anagement in the innovation project. 499с. P.38.

43. BanuGeaninaSilviana. Open innovation model: enabling the market uptake of innovation. Procedia Manufacturing. Volume 22. 2018. С. 893-899. P. 893.

44. Закон України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” від 03.03.2022 р. № 2115-IX

45. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” від 26.11.2015 р. № 848-VIII

46.Закон України “Про наукову і науково-технічну експертизу” №51/95-ВР від 10.02.1995р.

47. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.1991р. № 1560-XII

48. Закон України “Про спеціальну економічну зону “Яворів” від 15.01.1999р.

49. Всесвітнімекономічнимфорумом (Global Competitiveness Index)

50. Кузмінський Ю.А.Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. — К.: “Все про бухгалтерський облік”, 1999. — 288 с.

51. НП(С)БО 15 "Дохід", затверджено наказом Мінфіну від 29.11.1999 р., №290
52. План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування від 21 грудня 1999 р. за № 892/4185
53. Побережець О. В. Особливості обліку доходів і витрат від інвестиційної та інноваційної діяльності / Пріоритети управління ринковою економікою 2014 р. 98 с.
54. Кірсанова В. В., Пеліпадченко Д. О. Вплив облікової політики підприємства на формування його фінансових результатів / Інноваційна економіка 2013 р. 325 с.
55. Сукачова М. М. Проблеми обліку витрат, доходів та фінансових результатів інноваційної діяльності. – Управління розвитком: збірник наукових робіт № 1 (141). – 2013р. – 11-13с.
56. Кантаєва О. В. Методології обліку та аналізу інноваційної діяльності підприємств / О. В. Кантаєва // Економіст. – 2009р. – № 3 – 24-30с.
57. Гришко Н. В. Бухгалтерська модель обліку інноваційних витрат промислових підприємств / Н. В. Гришко, Ю. А. Скубак // Сталый розвиток економіки. – 2013р. – № 1. – 242-248с.
58. Варчук О.А., Крисенко А.В. Відображення інноваційних витрат в бухгалтерському обліку промислових підприємств / Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса, - 2015р., 24с.
59. Нашкерська Г. В. Бухгалтерський облік / навчальний посібник / Центр навчальної літератури, 2004р. 464 с.
60. Про затвердження Методики приведення механізму аналітично-статистичного спостереження стану інноваційного розвитку економіки у відповідність із стандартами Організації економічного співробітництва і розвитку та ЄС: Наказ Міністерство економіки України" від 19.02.2010 N 160 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://news.yurist-online.com/laws/14580/>
61. Ковальова О.М., Кірсанова В.В., Сухарева Т.О. Проблеми обліку інноваційної діяльності. Вісник соціально-економічних

досліджень: збірник наукових праць. – Одеса: ОДЕУ. – 2011р.

62. Гик В. В. Облікове відображення витрат на інновації у підприємствах будівельної галузі / В. В. Гик // – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011р. – 460-461с.

63. Грицай О.І. Напрями удосконалення обліку витрат на інноваційні процеси / О.І. Грицай // Проблеми економіки та менеджменту: Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. – 2010р. – № 683 – 253 с. 7

64. Л.С. Шатковська, Т.Г. Камінська “Облік і фінанси”, - 2013 р. 20-25 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

Сторінка реєстрації для споживачів
Як підключитись до електронного кабінету

На сайті КП “Ковалівське” (<https://kp.kovalivske.com.ua>) працює Особистий онлайн кабінет для фізичних осіб. Пропонуємо Вам скористатися безкоштовним та зручним сервісом, який ми створили спеціально для Вас.

Переваги:

- відсутня необхідність відвідувати центри обслуговування споживачів та стояти в чергах;
- дистанційний перегляд та внесення показників приладів обліку;
- актуальна інформація щодо тарифів та нарахувань;
- отримання розрахункових даних та документів за будь-який потрібний вам період;
- особистий онлайн-помічник, який допоможе провести будь-яку операцію та відповідь на Ваші запитання;
- безпека інформації, сторонні особи не матимуть доступу до вашої особистої інформації.

ДОДАТОК 2

Контактні дані для передачі показників лічильників
Дистанційне знімання (передача) показань лічильників

ПІБ	Вулиця обслуговування	Електронна адреса	Телефони
Морозюк ПМ	Комунальна	morozyuk.@gmail.com	098691691
Досюк ОВ	Шахтарська	dosyuk.@gmail.com	098580580

Шановні споживачі, передати можна дистанційно зручним для вас способом:

1. Особистий електронний кабінет фізичних осіб <https://kp.kovalivske.com.ua>
2. Поштова відправка паперових документів
3. Телефонні месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) для відправки контролеру, який щомісячно знімає показання лічильників. Прохання відправляти фотографії лічильників з поточними показниками.
4. Електронна пошта kp.kovalivske.@gmail.com для віправки фотографій лічильників з поточними показниками.

ДОДАТОК 3

Новини

Документи

Допомога

Питання
та
відповіді

Внески

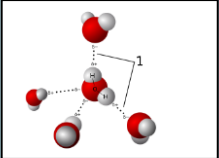
ПЕРЕВАГИ НАШОЇ СИСТЕМИ

ЗРУЧНА ОПЛАТА
СПЛАЧУЙТЕ ЗА КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ У БУД-ЯКИЙ ЧАС ДОБИ

ІСТОРІЯ ПЛАТЕЖІВ
ПЕРЕГЛЯД ІСТОРІЇ ПОКАЗНИКІВ ЛІЧИЛЬНИКІВ ТА ФОРМУВАННЯ ЗВІТІВ

ПОВНИЙ КОНТРОЛЬ
КОНТРОЛЬ НАРАХУВАНЬ ТА ОПЛАТИ ПО ВЛАСНОМУ ОСОБОВОМУ РАХУНКУ

ЄДИНИЙ КАБІНЕТ
ПЕРЕГЛЯД ТА ОПЛАТА РАХУНКІВ ЗА ДЕКІЛЬКОМА АДРЕСАМИ

ДОДАТОК 4

ДОДАТОК 5

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України 28.01.2002 № 57
(у редакції наказу Міністерства фінансів України

від 26.11.2012 № 1220)

Затверджую штат у кількості 5
штатних одиниць з місячним
фондом заробітної плати за
посадовими окладами
27571,75 гривень
Керівник
(посада)

Долінський В. К.
(підпис керівника) (ініціали і прізвище)

20.08.2020р.
(число, місяць, рік)

ШТАТНИЙ РОЗПИС на 2020 рік

КП «Ковалівське»
(назва установи)

№ з/п	Назва структурного підрозділу та посад	Кількість штатних посад	Посадовий оклад (грн.)	Надбавки (грн.)	Фонд заробітної плати на місяць за посадовими окладами (грн.)
1	2	3	4	5	6
1	Керівник	1	4383,00	2191,50	6574,50
2	Головний бухгалтер	1	3427,00	2570,25	5997,25
3	Касир	1	2826,00	2174,00	5000,00
4	Машиніст насосних установок	1	2425,00	2575,00	5000,00
5	Підсобний робітник	1	2225,00	2775,00	5000,00
	Усього	5	x	x	27571,75

ДОДАТОК 6
УКРАЇНА
НИЖНЬОВЕРБІЗЬКА СІЛЬСЬКА РАДА
восьме демократичне
скликання шістнадцята сесія (перше пленарне засідання)
РІШЕННЯ

від 21 жовтня 2021 року
№556-XVI/2021

с. Нижній Вербіж

Про внесення змін до рішення від
31.12.2020 року № 113-IV/2020
“Про зміну засновника КП “Ковалівське”

Розглянувши лист КП “Ковалівське” від 13.10.2021р. № 64/21, керуючись статтею 26 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, Нижньовербізька сільська рада

ВИРІШИЛА:

1. Вивести з штатної чисельності КП “Ковалівське”, що затверджено п. 6 рішення сесії від 31.12.2020р. № 113-IV/2020

“Про зміну засновника КП “Ковалівське” з 01.11.2021 року 1,0 шт. од. посади “Касир” (код КП 4211) та одночасно ввести 1 шт. од. посади “Контролер водопровідного господарства 3 розряду” (код КП 7136.12938.87).

2. Директору КП “Ковалівське” В.Долінському забезпечити внесення відповідних змін у штатному розписі установи.

3. Контроль за виконанням рішення покласти на постійну комісію з питань промисловості, сільського господарства, підприємництва, транспорту та зв'язку, житлово-комунального господарства та комунальної власності (М. Андрейкін).

Сільський голова

Ярослав М'якущак

ДОДАТОК 7

Затверджено Рішення сесії

від 21.10.2021року

№180-V/2021

Штатна чисельність комунального підприємства “Ковалівське”

№	Назва посади	Кількість	Код КП
1	Директор	1	1210.1
2	Головний бухгалтер	1	1231
3	Контролер водопровідного господарства 3 розряду	1	7136
4	Машиніст насосних установок	1	8163
5	Підсобний робітник	1	9322
	Всього	5	

Секретар сільської ради А. Марущак

ДОДАТОК 8

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
		2022	01	01
Підприємство "Ковалівське"	за ЄДРПОУ	22171363		
Територія ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за КАТОТТГ	UA26080130040016713		
Організаційно-правова форма господарювання Комунальне підприємство	за КОПФГ	150		
Вид економічної діяльності Забір, очищення та постачання води	за КВЕД	36.00		
Відповідна кількість працівників, осіб		5		
Відомості виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця КОЦЮБИНСЬКОГО, буд. 1, с. КОВАЛІВКА, КОЛОМІЙСЬКИЙ РАЙОН, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 78293		93327		

1.Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Код рядка	Форма № I-м Код за ДКУД		1801006
		На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	-	-	
Первісна вартість	1001	-	-	
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби :	1010	164,8	144,0	
первісна вартість	1011	398,9	398,9	
знос	1012	(234,1)	(254,9)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	164,8	144,0	
II. Оборотні активи				
Запаси :				
у тому числі готова продукція	1100	-	-	
Поточні біологічні активи	1103	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1125	10,6	17,8	
у тому числі з податку на прибуток	1135	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1136	-	-	
Поточні фінансові інвестиції	1155	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1160	-	-	
Витрати майбутніх періодів	1165	8,3	10,0	
Інші оборотні активи	1170	4,0	9,2	
Усього за розділом II	1190	-	-	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1195	22,9	37,0	
Баланс	1200	-	-	
	1300	187,7	181,0	

ДОДАТОК 9

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього року
	2	3	4
I			
I. Власний капітал	1400	12,3	12,3
Зареєстрований (пайовий) капітал	1410	-	-
Додатковий капітал	1415	175,7	168,0
Резервний капітал	1420	(4,3)	(9,7)
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1425	(-)	(-)
Неоплачений капітал	1495	183,7	170,6
Усього за розділом I	1595	4,0	-
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання	1600	-	-
Короткострокові кредити банків			
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	10,4
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками з страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	-
Усього за розділом III	1695	-	10,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	187,7	181,0

2. Звіт про фінансові результати
за **Рік 2021** р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Настий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	498,9	4
Інші операційні доходи	2120	45,4	450,8
Інші доходи	2240	-	24,3
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	544,3	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(486,3)	(475,1)
Інші операційні витрати	2180	(63,3)	(421,7)
Інші витрати	2270	(4,4)	(50,2)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(554,0)	(7,5)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	(9,7)	479,4
Податок на прибуток	2300	-	(4,3)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	(9,7)	(4,3)

Код за ДКУД **1801000**

Долішський Валентин Костянтинович
(ініціали, прізвище)

Завчак Іван Миколайович
(ініціали, прізвище)

Долішський Валентин Костянтинович
(ініціали, прізвище)

Завчак Іван Миколайович
(ініціали, прізвище)

Код за ДКУД - це код, який присвоюється територіально-територіальним одиницям та територіям територіальних громад